

«Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ`
պատրաստված Ֆինանսական հաշվետվությունների
միջազգային ստանդարտներին համապատասխան**

2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	1
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	4

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Տեղեկատվություն Խմբի վերաբերյալ.....	5
2.1 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները.....	5
2.2 Գործունեության անընդհատությունը.....	5
2.3 Հաշվետվությունների համախմբման հիմունքները.....	6
2.4 Կարևոր հաշվապահական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ.....	7
2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր.....	12
3. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	26
4. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ	27
5. Հասույթ	30
6. Վաճառքի ինքնարժեք.....	30
7. Այլ եկամուտներ	31
8. Վարչական ծախսեր	31
9. Այլ ծախսեր	31
10. Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր.....	32
11. Շահութահարկ	32
12. Հանքարդյունաբերական գույք.....	34
13. Հիմնական միջոցներ.....	35
14. Պաշարներ	35
15. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր.....	36
16. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ.....	36
17. Կանխավճարված ֆինանսական ծախսեր.....	37
18. Կանոնադրական կապիտալ և պահուստներ.....	38
19. Վարկեր և փոխառություններ	38
20. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	39
21. Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստ.....	40
22. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ.....	41
23. Պարտավորվածություններ և պայմանական պարտավորություններ.....	43
24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը.....	44
25. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեպքեր.....	49

Ernst & Young CJSC
 1 Northern Ave., office 27
 Yerevan, 0001, Armenia
 Tel: +374 (10) 500 790
 +374 (10) 500 705
 Fax: +374 (10) 500 706
 www.ey.com/am

«Էրնսթ ընդ Յանգ» ՓԲԸ
 ՀՀ, ք. Երևան 0001
 Հյուսիսային պող. 1, գրասենյակ 27
 Հեռ. +374 (10) 500 790
 +374 (10) 500 705
 Ֆաքս. +374 (10) 500 706

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և ղեկավարությանը

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» փակ բաժնետիրական ընկերության և իր դուստր ընկերությունների (այսուհետ «Խումբ») կից ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտվող տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը և այլ պարզաբանող ծանոթագրություններ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար ղեկավարության պատասխանատվությունը

Ղեկավարությունը պատասխանատու է սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան պատրաստելու և ճշմարիտ ներկայացնելու, ինչպես նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է, անցկացված աուդիտի հիման վրա, կարծիք արտահայտել սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտները պահանջում են, որ մենք հետևենք էթիկայի պահանջներին և պլանավորենք ու իրականացնենք աուդիտը՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ հավաստիացում ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտը ներառում է ընթացակարգերի իրականացում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ աուդիտորական ապացույցներ ձեռք բերելու նպատակով: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից՝ ներառյալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և արժանահավատ ներկայացնելու համար կիրառվող ընկերության ներքին վերահսկողության համակարգը, տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր մշակելու, սակայն ոչ ընկերության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության մասին կարծիք արտահայտելու նպատակով: Աուդիտը ներառում է նաև կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների հիմնավորվածության, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ

Կարծիք

Մեր կարծիքով, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական միջոցների հոսքերը՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Հատուկ ուշադրություն պահանջող հարցեր

Առանց ձևափոխելու մեր կարծիքը՝ մենք ուշադրություն ենք հրավիրում ֆինանսական հաշվետվությունների Ծանոթագրություն 2-ին, որտեղ նշվում է, որ Խումբը 2014թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում ունեցել է 23,062,450 հազ. ՀՀ դրամի չափով վնաս, և այդ օրվա դրությամբ Խմբի ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցել են ընթացիկ ակտիվները 142,791,753 հազ. ՀՀ դրամի չափով: Այս պայմանները, Ծանոթագրություն 2-ում նշված այլ հանգամանքների հետ միասին վկայում են էական անորոշության առկայության մասին, որը կարող է կասկածի տակ դնել Խմբի գործունեության անընդհատությունը շարունակելու ունակությունը:

«Էրնսթ ընդ Յանգ» ՓԲԸ

Գլխավոր տնօրեն Հ. Սարգսյանի լիազորված անձ (գործող 2013 թ. հունիսի 31-ին տրված լիազորագրի հիման վրա)

Առողիտի բաժնի հիմնադիր գործընկեր՝

Երիկ Հայրապետյան

26 նոյեմբերի 2015թ.

**Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար**

	Ծան.	2014թ.	2013թ.
Հասույթ	5	31,630,854	37,350,063
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(29,281,878)	(32,473,840)
Համախառն շահույթ		2,348,976	4,876,223
Այլ եկամուտներ	7	346,285	52,296
Վարչական ծախսեր	8	(1,883,532)	(1,282,968)
Իրացման ծախսեր		(328,040)	(335,235)
Այլ ծախսեր	9	(376,950)	(785,165)
Գործառնական շահույթ		106,739	2,525,151
Ֆինանսական եկամուտ		933	55,217
Ֆինանսական ծախսեր	10	(22,932,840)	(512,933)
(Վնաս)/ շահույթ նախքան շահութահարկը		(22,825,168)	2,067,435
Շահութահարկի գծով ծախս	11	(237,282)	(501,395)
Հաշվետու տարվա (վնաս)/շահույթ		(23,062,450)	1,566,040
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ		-	-
Հաշվետու տարվա համապարփակ (վնաս)/շահույթ, շահութահարկից հետո		(23,062,450)	1,566,040
Վերագրելի՝			
մայր ընկերության սեփականատերերին		(18,000,929)	1,517,414
չվերահսկվող բաժնեմասին		(5,061,521)	48,626
		(23,062,450)	1,566,040

Ստորագրված է և հաստատված է թողարկման «Արմենիան Քափրր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի անունից՝

Տնօրեն՝

Գագիկ Արզումանյան

Գլխավոր հաշվապահ՝

Համլետ Հարությունյան

26 նոյեմբերի, 2015թ.

**Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն
2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**

	<i>Ծան.</i>	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
Ակտիվներ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	13	121,330,041	94,352,680
Ոչ նյութական ակտիվներ		164,162	89,854
Հանքարդյունաբերական գույք	12	36,445,350	20,972,393
Ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կանխավճարներ		4,610,462	6,528,303
Տրված փոխառություններ		57,734	56,800
Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	15	3,349,277	2,125,255
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	11	469,641	305,827
Կանխավճար բյուջեին՝ շահութահարկի գծով		-	132,339
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		14,632	14,632
		166,441,299	124,578,083
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	14	9,944,253	4,198,195
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	15	17,343,869	14,593,829
Կանխավճարված ֆինանսական ծախսեր		-	975,687
Տրված փոխառություններ		8,487	8,487
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	16	2,087,415	1,617,182
		29,384,024	21,393,380
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		195,825,323	145,971,463
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	18	3,069,716	3,069,716
Զբաղիված շահույթ		6,693,164	18,470,093
Մայր ընկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		9,762,880	21,539,809
Զվերահսկվող բաժնեմաս		(1,088,055)	3,973,466
Ընդամենը սեփական կապիտալ		8,674,825	25,513,275
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	19	12,619,644	107,265,769
Պետական շնորհներ		67,112	68,637
Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստ	21	380,454	525,837
Վճարման ենթակա ԱԱՀ		1,907,511	2,125,256
		14,974,721	109,985,499
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		14,974,721	109,985,499
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	19	167,073,461	5,721,614
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	20	4,930,616	4,639,252
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		105,757	-
Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստ	21	65,943	111,823
		172,175,777	10,472,689
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		187,150,498	120,458,188
Ընդամենը պարտավորություններ		195,825,323	145,971,463
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		195,825,323	145,971,463

**Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար**

	<i>Մայր ընկերության սեփականատերերին վերագրելի ընդամենը կապիտալ</i>				
	<i>Բաժնետիրական կապիտալ (Օան. 18)</i>	<i>Զբաղիված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը</i>	<i>Զվերահսկվող բաժնեմասեր</i>	<i>Ընդամենը կապիտալ</i>
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,069,716	16,952,679	20,022,395	3,924,840	23,947,235
Ընդամենը համապարփակ շահույթ	-	1,517,414	1,517,414	48,626	1,566,040
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,069,716	18,470,093	21,539,809	3,973,466	25,513,275
Ընդամենը համապարփակ վնաս	-	(18,000,929)	(18,000,929)	(5,061,521)	(23,062,450)
Զվերահսկվող բաժնեմասի իրական արժեքի փոփոխություն	-	6,224,000	6,224,000	-	6,224,000
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,069,716	6,693,164	9,762,880	(1,088,055)	8,674,825

**Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն
2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար**

	<i>Ժան.</i>	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
Գործառնական գործունեություն			
Հաճախորդներից ստացված դրամական միջոցներ, ներառյալ ԱԱՀ		33,481,099	50,286,975
Պետական բյուջեից ԱԱՀ հաշվանցման գծով ստացված դրամական միջոցներ		3,468,407	5,789,891
Մատակարարներին վճարված դրամական միջոցներ, ներառյալ ԱԱՀ		(42,595,559)	(54,208,175)
Աշխատակիցներին վճարված դրամական միջոցներ		(1,161,590)	(1,067,900)
Վճարված տոկոսներ		(1,456,344)	(2,228,987)
Այլ վճարված հարկեր		(4,143,142)	(1,743,434)
Վճարված շահութահարկ*		(163,000)	(728,000)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ օգտագործված գործառնական գործունեությունում		(12,570,129)	(3,899,630)
Ներդրումային գործունեություն			
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում և կառուցում		(23,214,440)	(29,297,960)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(87,233)	-
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից		21,471	10,758
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ օգտագործված ներդրումային գործունեությունում		(23,280,202)	(29,287,202)
Ֆինանսական գործունեություն			
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից		80,117,215	62,807,830
Վարկերի և փոխառությունների գծով վճարներ		(43,982,789)	(31,385,737)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից		36,134,426	31,422,093
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գույտ աճ/(նվազում)		284,095	(1,764,739)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		186,138	72,769
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ հունվարի 1-ի դրությամբ	16	1,617,182	3,309,152
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	16	2,087,415	1,617,182

* Խումբը 2013թ. հաշվանցել է պետական բյուջեից ստացման ենթակա ԱԱՀ-ն շահութահարկի գծով պարտավորությունների հետ 364,681 գումարի չափով:

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Տեղեկատվություն Խմբի վերաբերյալ

«Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») և իր դուստր ընկերությունների (միասին՝ «Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են 2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար:

Ընկերությունը հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն: Այն հիմնադրվել է 1997 թվականին:

Ընկերության գրանցման հասցեն է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Խանջյան 19:

Խմբի նախատեսված հիմնական գործունեությունն է հանդիսանում պոլիտեխնոլոգիայի հանքաքարի արդյունահանումը, դրա վերամշակման միջոցով պղնձի ու մոլիբդենի խտանյութերի արտադրությունն ու իրացումը:

Խումբը հանդիսանում է «Թեդուտ» ՓԲԸ-ի վերջնական մայր ընկերություն («Teghout Investments Limited» (Կիպրոս) դուստր ընկերության միջոցով): Խմբին պատկանում է «Teghout Investments Limited»-ի բաժնետոմսերի 50.05%, մնացած բաժնետոմսերը պատկանում են «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ի կողմից ղեկավարվող «ՎՏԲ» խմբին: «Teghout Investments Limited»-ի բաժնետոմսերի 49.95% «ՎՏԲ» խմբին ձայնի իրավունք չեն տալիս:

Խումբը ներառում է հետևյալ դուստր ընկերությունները՝

Անվանում	Հիմնական գործունեություն	Գրանցման երկիր	Մասնակցության % բաժնետիրական կապիտալում	
			2014թ.	2013թ.
«Թեդուտ» ՓԲԸ	Հանքագործություն	ՀՀ	100%	100%
«Թեդուտ Ինվեսթմենթս» ՍՊԸ	Կառավարչական ծառայություն	Կիպրոս	50.05%	50.05%
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	Հանքագործություն	ՀՀ	100%	100%

Խմբի վերջնական վերահսկող անձ է հանդիսանում պրն. Վալերի Մեջլումյանը, ով իրավասու է կառավարել Խմբի գործառնություններն իր սեփական հայեցողությամբ և իր շահերից ելնելով: Բաժնետերը նաև մասնակցություն ունի Խմբին չպատկանող այլ կազմակերպություններում: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 22-ում:

2.1 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին («ՖՀՄՍ») համապատասխան, որոնք հաստատվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի («ՀՀՄՍԽ») կողմից: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են պատմական արժեքի սկզբունքի հիման վրա, բացառությամբ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, վաճառքի համար նախատեսված ֆինանսական գործիքների և պայմանական փոխհատուցման որոնք գնահատվել են իրական արժեքով: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է հայկական դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նշված է այլ տեղեկատվություն:

2.2 Գործունեության անընդհատությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են գործունեության անընդհատության սկզբունքի հիման վրա, որը ենթադրում է ակտիվների իրացում և պարտավորությունների մարում Ընկերության բնականոն գործունեության ընթացքում:

2014թ. Խումբը կրել է վնաս 23,062,450 հազար ՀՀ դրամի չափով (2013թ.՝ 1,566,040 հազար ՀՀ դրամ շահույթ): 2014թ. հայկական ազգային արժույթի արժեզրկումը հանգեցրեց Խմբի ֆինանսական վիճակի վատթարացմանը, ինչը, համաձայն «ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ-ի հետ կնքած վարկային պայմանագրի, թույլ է տալիս բանկին պահանջել վարկի վաղաժամկետ մարում: Բացի այդ, Խումբը խախտել է «ՎՏԲ Բանկ (Ֆրանսիա)» բաժնետիրական ընկերության հետ կնքած վարկային պայմանագրի ֆինանսական կովենանտները: Ըստ այդմ, վարկերը դասակարգվել են որպես կարճաժամկետ: Սա հանգեցրել է գուտ ընթացիկ պարտավորությունների դիրքի՝ կազմելով 142,791,753 հազար ՀՀ դրամ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (գուտ ընթացիկ ակտիվները կազմել են 10,472,689 հազար ՀՀ դրամ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ):

(հազար ՀՀ դրամ)

2.2 Գործունեության անընդհատությունը (շարունակություն)

Այս փաստարկները վկայում են էական անորոշության առկայության մասին, ինչը կարող է կասկածի տակ դնել Խմբի՝ գործունեության անընդհատությունը շարունակելու ունակությունը: Այդ իսկ պատճառով, Խումբը կարող է ի վիճակի չլինել իրացնել իր ակտիվները և կատարել պարտավորությունները գործունեության բնականոն ընթացքում: Ներկայումս Խմբի ղեկավարությունը բանկերի հետ բանակցություններ է վարում կապված վարկային պայմանագրերի նախասահմանված պայմանների խախտման դեպքում իրավունքից հրաժարվելու հետ, և կարծում է, որ բանկերը չեն օգտագործի իրենց՝ վաղաժամկետ մարման պահանջի հնարավորությունը:

Խմբի ղեկավարությունը գտնում է, որ Խմբի ֆինանսական վիճակի վատթարացումը ժամանակավոր բնույթ է կրում, և ակնկալում է բարելավումներ՝ պայմանավորված հանքավայրում արդյունաբերության սկսման հետ և այն փաստի, որ Խմբի հասույթը ձևավորվում է արտարժույթով:

Հետևաբար, հաշվի առնելով բոլոր առնչվող փաստարկները, ղեկավարությունը գտնում է, որ նշված մեղմացուցիչ գործողությունները աջակցում են ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս գործունեության անընդհատության ենթադրության կիրառմանը:

2.3 Հաշվետվությունների համախմբման հիմունքները

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բաղկացած են Խմբի ընկերությունների 2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվություններից: Վերահսկողությունն իրականացվում է այն ժամանակ, երբ Խումբն իրավունք ունի ներդրումներից ստանալ փոփոխական արդյունքներ կամ ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին և կարող է ազդել այդ ներդրումներից ստացվող արդյունքների վրա իր իրավասությունների միջոցով: Մասնավորապես, Խումբը վերահսկում է ներդրումը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ բավարարվում են հետևյալ բոլոր պայմանները՝

- Խումբն ունի իրավասություն ներդրվող օբյեկտի նկատմամբ (այսինքն՝ գոյություն ունեցող իրավունքներ, որոնք ապահովում են ներդրվող օբյեկտի նշանակալի գործունեությունը կառավարելու հնարավորություն),
- Խումբն ունի իրավունք ներդրումներից ստացվող փոփոխական արդյունքների նկատմամբ և ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին,
- Խումբն ունի հնարավորություն օգտագործելու իր իրավասությունները ներդրվող օբյեկտի նկատմամբ՝ ներդրումներից փոփոխական արդյունքների վրա ազդելու նպատակով

Երբ Խումբն ունի մեծամասնությունից ավելի քիչ քվեարկման կամ նմանատիպ իրավունքներ ներդրվող օբյեկտի նկատմամբ, ապա Խումբը գնահատում է բոլոր պայմանները և փաստերը գնահատելու իրավասության առկայությունը տվյալ ներդրվող օբյեկտի նկատմամբ, ներառյալ՝

- ներդրվող օբյեկտի նկատմամբ ձայնի իրավունք ունեցող անձանց հետ պայմանագրային համաձայնությունը,
- այլ համաձայնագրերից ծագող իրավունքները,
- Խմբին պատկանող առկա և հնարավոր քվեարկման իրավունքները:

Խումբը կրկնակի վերլուծում է ներդրվող օբյեկտի նկատմամբ վերահսկողության առկայությունը, եթե փաստերը և հանգամանքները ցույց են տալիս, որ վերահսկման երեք տարրերից մեկի կամ մի քանիսի մոտ կան փոփոխություններ: Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է, երբ Խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր ընկերության նկատմամբ և դադարում է, երբ Խումբը կորցնում է այդ վերահսկողությունը: Դուստր ընկերության ակտիվները, պարտավորությունները, եկամուտները և ծախսերը ներառվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության մեջ՝ սկսած Խմբի կողմից դուստր ընկերության նկատմամբ ձեռք բերված վերահսկողության պահից մինչև այդ վերահսկողության դադարելը:

Շահույթը կամ վնասը և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների ցանկացած բաղադրիչ վերագրվում է Խմբի մյուս ընկերության սեփականատերերին և չվերահսկվող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է չվերահսկվող բաժնեմասերի մոտ բացասական մնացորդի: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրտվում են՝ այդ ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ներխմբային բոլոր ակտիվները և պարտավորությունները, կապիտալը, եկամուտները, ծախսերը և դրամական հոսքերը, որոնք առաջացել են Խմբի ներսում գործառնությունների արդյունքում, համախմբելիս ամբողջությամբ բացառվում են:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.3 Հաշվետվությունների համախմբման հիմունքները (շարունակություն)

Առանց վերահսկման կորստի դուստր ընկերությունում մասնակցության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալում փոփոխություն: Եթե Խումբը կորցնում է դուստր ընկերության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն՝

- ապաճանաչում է դուստր ընկերության ակտիվները (ներառյալ՝ գույրվիլը) և պարտավորությունները,
- ապաճանաչում է չվերահսկվող բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեքը,
- ապաճանաչում է սեփական կապիտալում ճանաչված կուտակված փոխարժեքային տարբերությունները,
- ճանաչում է ստացված հատուցման իրական արժեքը,
- ճանաչում է մնացած ներդրման իրական արժեքը,
- ճանաչում է գործարքի արդյունքում առաջացած ավել կամ պակաս գումարը շահույթում կամ վնասում,
- վերադասակարգում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում նախկինում ճանաչված մայր ընկերության տարրերի բաժինը շահույթում կամ վնասում կամ չբաշխված շահույթում, համապատասխանաբար, ինչպես կպահանջվեր, եթե Խումբն ուղղակիորեն օտարեր համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները:

2.4 Կարևոր հաշվապահական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների ղեկավարությունից պահանջում է կիրառել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հասույթի, ծախսերի, ակտիվների և պարտավորությունների, ինչպես նաև այդ հոդվածների բացահայտումների և պայմանական պարտավորությունների վրա: Գնահատումները և ենթադրությունները շարունակաբար վերլուծվում են և հիմնված են ղեկավարության փորձի և այլ գործոնների վրա, ներառյալ ապագա իրադարձությունների վերաբերյալ սպասումները, որոնք ենթադրվում է, որ հիմնավոր են այդ հանգամանքներում: Այնուամենայնիվ, տվյալ ենթադրությունների և գնահատումների անորոշությունը կարող է հանգեցնել այնպիսի արդյունքների, որոնք կարող են պահանջել էական ճշգրտում ակտիվի կամ պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների նկատմամբ ապագա ժամանակաշրջաններում:

Մասնավորապես, Խումբը եզրակացրել է, որ ներքոնշյալ հարցերը պահանջում են էական դատողությունների, գնահատումների և ենթադրությունների կիրառում: Տվյալ հարցերի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը, ինչպես նաև դրանց ազդեցությունը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վրա նկարագրված են ստորև և համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան ծանոթագրություններում:

Դատողություններ

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում, ղեկավարությունը կազմել է հետևյալ դատողությունները, որոնք ունեն առավել էական ազդեցություն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա:

Հետախուզման և գնահատման ծախսումներ

Խմբի հետախուզման և գնահատման ծախսումների գծով հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառումը պահանջում է դատողություն՝ որոշելու շահագործումից կամ վաճառքից ապագա տնտեսական օգուտների ներհոսքի հավանականությունը, ինչպես նաև որոշելու պաշարների գոյության վերաբերյալ ողջամիտ գնահատումներ տալու փուլը:

Արդյունահանումը սկսելու ամսաթիվ

Խումբը գնահատում է, թե որ փուլում է գտնվում յուրաքանչյուր հանքի մշակման նախագիծը՝ որոշելու, թե երբ է հանքը անցնելու արդյունահանման փուլ (այսինքն՝ երբ է հանքը պատրաստ լինելու օգտագործման ըստ նշանակության): Հանքի արդյունահանման սկզբի ամսաթիվի գնահատման չափանիշը որոշվում է՝ յուրաքանչյուր հանքի մշակման նախագծի յուրահատուկ բնույթից ելնելով, ինչպես օրինակ՝ նախագծի բարդությունն է և գտնվելու վայրը: Խումբը հաշվի է առնում տարբեր չափանիշներ՝ գնահատելու, թե երբ է արդյունահանման փուլը մեկնարկելու:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.4 Կարևոր հաշվապահական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Դատողություններ (շարունակություն)

Արդյունահանումը սկսելու ամսաթիվ (շարունակություն)

Չափանիշները ընդգրկում են, բայց չեն սահմանափակվում հետևյալով՝

- կատարված կապիտալ ծախսումների մակարդակը համեմատած կառուցման ծախսումների գնահատման հետ,
- հանքի սարքավորումների ստուգման աշխատանքների ողջամիտ ժամանակաշրջանի ավարտ,
- վաճառքի համար պիտանի մետաղի արդյունահանման (տեխնիկական բնութագրերին համապատասխան) հնարավորությունը,
- մետաղի ընթացիկ արդյունահանումը շարունակելու հնարավորություն:

Երբ հանքի մշակման/կառուցման նախագիծն անցնում է արդյունահանման փուլ, տվյալ հանքի մշակման/կառուցման ծախսումների կապիտալացումը դադարում է և ծախսումները կա՛մ դիտարկվում են որպես պաշարների ինքնարժեքի մաս, կա՛մ ծախսագրվում են՝ բացառությամբ հանքերի ավելացմանը կամ բարելավմանը վերագրվող կապիտալացման ենթակա ծախսումների, հանքերի ստորգետնյա մշակման ծախսումների և արդյունահանման ենթակա պաշարների մշակման ծախսումների: Այս փուլում է նաև, որ սկսվում է մաշվածությունը/ամորտիզացիան:

Գնահատումներ և ենթադրություններ

Ապագային վերաբերող հիմնական ենթադրությունները և գնահատման այլ հիմնական աղբյուրների անորոշությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որոնք կարող են հանդիսանալ հաջորդող ֆինանսական տարվա ընթացքում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի էական ճշգրտման պատճառ, նկարագրված են ստորև: Խմբի ենթադրությունները և գնահատումները հիմնված են այն ելակետային տվյալների վրա, որոնց Խումբը տիրապետում էր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու ժամանակ: Սակայն, ապագա զարգացումների մասին առկա հանգամանքները ու ենթադրությունները կարող են փոխվել՝ շուկայական պայմանների փոփոխության կամ Խմբի վերահսկումից դուրս առաջացող հանգամանքների հետևանքով: Նման փոփոխությունները արտացոլվում են ենթադրությունների մեջ, երբ տեղի են ունենում:

Հանքաքարի պաշարների և օգտակար հանածոների գնահատումներ

Հանքաքարի պաշարները գնահատվել են այն չափով, որքանով հնարավոր է տնտեսապես և իրավական հիմունքներով արդյունահանումը Խմբի հանքերից: Խումբը գնահատում է հանքաքարի պաշարները և օգտակար հանածոները համապատասխան որակավորում ունեցող մասնագետներից ստացված հանքամարմնի չափերի, խորության, ձևի և աստիճանի, ինչպես նաև արդյունահանման հարմար տեխնոլոգիաների և վերականգնման աստիճանների մասին տեղեկատվության հիման վրա: Այդ տվյալները մեկնաբանելու ընթացքում պահանջվում են բարդ երկրաբանական դատողություններ:

Վերականգնվող պաշարների գնահատումները հիմնված են արտարժույթի փոխարժեքների, ապրանքների գների, ապագա կապիտալացման պահանջների և արդյունահանման ծախսումների գնահատման վրա՝ հանքամարմնի չափի և աստիճանի վերաբերյալ կատարված երկրաբանական դատողությունների և ենթադրությունների հետ միասին:

Քանի որ տնտեսական ենթադրությունները կարող են փոփոխվել, ինչպես նաև հանքի գործարկման ընթացքում կարող է ի հայտ գալ լրացուցիչ երկրաբանական տեղեկատվություն, պաշարների գնահատումը կարող է փոփոխվել: Նման փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Խմբի ներկայացված ֆինանսական վիճակի և արդյունքների վրա հետևյալ կերպ՝

- հետախուզման և գնահատման ակտիվների, հանքերի, հիմնական միջոցների և գույվիլի հաշվեկշռային արժեքները կարող են փոփոխվել՝ ապագա դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունների հետևանքով,
- շահույթում կամ վնասում ճանաչված մաշվածության և ամորտիզացիայի ծախսերը կարող են փոփոխվել, եթե նման ծախսերը որոշվում են օգտագործելով թողարկված միավորների մեթոդը, կամ այն դեպքում, երբ փոփոխվում է համապատասխան ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետը,

(հազար ՀՀ դրամ)

2.4 Կարևոր հաշվապահական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Հանքաքարի պաշարների և օգտակար հանածոների գնահատումներ (շարունակություն)

- ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես հետաձգված ծախսեր կամ պաշարներ ճանաչված կապիտալացված, կամ շահույթում կամ վնասում ծախսագրված մակաբացման ծախսումները կարող են փոփոխվել մակաբացման գործակցի փոփոխության արդյունքում,
- շրջակա միջավայրի գծով վերականգնման պահուստները կարող են փոփոխվել այն դեպքերում, երբ պահուստների գնահատումների վրա անդրադառնում են այդ գործողությունները տեղի ունենալու ժամկետները և այդ գործողությունների հետ կապված ծախսումները,
- շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվի ճանաչումը և հաշվեկշռային արժեքը կարող է փոփոխվել՝ նման ակտիվների գոյության վերաբերյալ դատողությունների և նման ակտիվների հնարավոր վերականգնման գնահատումների փոփոխությունների հետևանքով:

Հանքաքարի պաշարների քանակությունները գնահատելիս առկա են մի շարք անորոշություններ, ներառյալ՝ Խմբի վերահսկողությունից դուրս բազմաթիվ գործոններ: Հանքաքարի պաշարների գնահատումները հիմնված են հորատանցքերի և այլ հանքանցքերի հանքաքարի նմուշներում բաղկացուցչի պարունակության ինժեներական գնահատումների վրա: Ի լրումն, որոշակի մետաղի շուկայական արժեքի նվազումը կարող է հանգեցնել նրան, որ հանքայնացման ցածր աստիճան ունեցող հանքաքարի որոշ պաշարներ կարող են դիտվել տնտեսապես ոչ նպատակահարմար հանքավայրի հետագա շահագործման համար: Ավելին, գործունեության իրականացման և բնօգտագործման թույլտվությունների առկայությունը, գործառնական և կապիտալ ծախսերի փոփոխությունները և այլ գործոնները կարող են էական ազդեցություն ունենալ հանքաքարի պաշարների՝ Խմբի գնահատումների վրա:

Թեղուտի հանքավայրի հանքաքարի առաջին գնահատումը կատարել է ՀՄՀՄ Պաշարների պետական կոմիտեն 1991թ-ին: Կոմիտեի գնահատմամբ հանքաքարի պաշարները կազմում էին շուրջ 454 միլիոն տոննա, որում պղնձի միջին պարունակությունը կազմում էր 0.35%, իսկ մոլիբդենի միջին պարունակությունը՝ 0.022%:

2014թ. Strathcona Mineral Services Limited ընկերության կողմից կատարվել է 890մ հորիզոնից վերև գտնվող պաշարների ծավալի վերագնահատում: 890մ հորիզոնից ներքև գտնվող պաշարների գնահատված ծավալը մնացել է անփոփոխ: Գնահատումը կատարվել է հիմնվելով Կանադայի հանքարդյունաբերության, մետալուրգիայի և նավթի (Canadian Institute of Mining, Metallurgy and Petroleum (CIM)) ինստիտուտի հաշվետվության ստանդարտների և սահմանումների վրա, Canadian National Instrument 43-101 (NI 43-101) օրենսգրքի՝ բաց բաժնետիրական ընկերությունների նկատմամբ կիրառվող պահանջներին համապատասխան: Վերագնահատումը հաստատվել է ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության կողմից: Գնահատման արդյունքներն հետևյալն են (միլիոն տոննա). 131.4՝ չափված, 304.7՝ հաշվարկված, 7.9՝ ենթադրյալ:

Անվանում	890 մ հորիզոնից վերև գտնվող պաշարներ (Վերագնահատված պաշարներ)	Չափման միավորը		
		Չափման միավորը	Պաշարներ	Ենթադրյալ
		Չափված	Հաշվարկված	Ենթադրյալ
Հանքաքար	մլն.տ.	100.9	41.3	5.0

Անվանում	890 մ հորիզոնից ներքև գտնվող պաշարներ	Չափման միավորը		
		Չափման միավորը	Պաշարներ	Ենթադրյալ
		Չափված	Հաշվարկված	Ենթադրյալ
Հանքաքար	մլն.տ.	30.5	263.4	2.9

Խումբն օգտագործում է վերոնշյալ գնահատումները հիմնական միջոցների արժեզրկումը և օգտակար ծառայության ժամկետները գնահատելիս: Պաշարների գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ հետագոտման և գնահատման հետ կապված ակտիվների հաշվեկշռային արժեքների, վերականգնման ծախսերի գծով պահուստների, ինչպես նաև հետաձգված հարկային ակտիվների և հաշվարկված մաշվածության ճանաչման վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.4 Կարևոր հաշվապահական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստ

Խումբը գնահատում է հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճշգրտում է այն ՖՀՄՄԿ (IFRIC) 1 «Փոփոխություններ ապագործարկման, վերականգնման և նմանատիպ գոյություն ունեցող պարտավորություններում» մեկնաբանության պահանջներին համապատասխան ընթացիկ լավագույն գնահատումը ստանալու նպատակով: Պահուստի չափն արտացոլում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա պարտավորությունը կարգավորելու համար ծախսումների լավագույն գնահատումը: Պահուստի չափի լավագույն որոշման ժամանակ հաշվի են առնվում ռիսկերն ու անորոշությունները, որոնք անխուսափելի են շատ դեպքերում և իրավիճակներում: Հողերի վերականգնման ապագա ծախսումների գնահատման համար անհրաժեշտ են ղեկավարության էական դատողություններ: Ապագա իրադարձությունները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ պարտավորության կարգավորման համար անհրաժեշտ գումարի վրա, արտացոլվում են պահուստի գումարում, եթե առկա են անկողմնակալ վկայություններ այն մասին, որ դրանք կարող են տեղի ունենալ:

Իրական արժեքի հաշվարկ

Խումբը ֆինանսական գործիքները, ինչպիսիք անանցյալ գործիքները և ոչ ֆինանսական ակտիվներն են՝ չափում է իրական արժեքով յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները բացահայտվում են ծանոթագրություններում: Բացի այդ, ժամանակ առ ժամանակ, ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները պարտադիր պետք է որոշվեն, օրինակ, երբ ընկերությունը ձեռք է բերում բիզնես, կամ եթե կազմակերպությունը չափում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը կամ դրամաստեղծ միավորի իրական արժեքը, հանած օտարման ծախսումները:

Իրական արժեքը սահմանվում է որպես գին, որը չափման ամսաթվի դրությամբ կստացվեր կամ կվճարվեր շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում ակտիվի վաճառքից կամ պարտավորության փոխանցումից: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը որոշվում է՝ հաշվի առնելով այն ենթադրությունը, որ շուկայի մասնակիցները իրենց ակտիվները կամ պարտավորությունները գնահատելիս կառաջնորդվեն իրենց տնտեսական շահերը առավելագույնս բավարարելու սկզբունքով:

Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի չափումը հաշվի է առնում շուկայի մասնակիցների առավելագույն օգուտ ստանալու ունակությունը՝ օգտագործելով ակտիվը լավագույն եղանակով կամ վաճառելով վերջինս շուկայի այն մասնակցին, որն ի վիճակի է օգտագործել ակտիվն առավել արդյունավետ եղանակով:

Կազմակերպությունը կիրառում է գնահատման մեթոդներ, որոնք համապատասխանում են տվյալ հանգամանքներին և որոնց համար բավարար տվյալներ կան իրական արժեքը չափելու համար՝ առավելագույնի հասցնելով համապատասխան դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը և նվազագույնի հասցնելով ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը: Գնահատումների և ենթադրությունների մեջ տեղի ունեցած փոփոխությունները կարող են ազդել իրական արժեքի վրա:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը դատողության արդյունք է՝ հիմնված համանման ակտիվների հետ փորձի վրա: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Այնուամենայնիվ, այնպիսի գործոնները, ինչպիսիք են տեխնիկական կամ առևտրային մաշվածությունները, հաճախ հանգեցնում են ակտիվի տնտեսական օգուտների նվազեցման:

Ղեկավարությունը օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Խումբը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոնները. ա) ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, բ) շահագործման գործոններից և տեխնիկական սպասարկման ծրագրից կախված՝ ակնկալվող մաշվածությունը, գ) շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող տեխնիկական և առևտրային մաշվածությունը:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.4 Կարևոր հաշվապահական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Ակտիվների արժեզրկումը և պահուստների հաշվառումը

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է իր ակտիվների փոխհատուցվող գումարի հաշվեկշռային արժեքից նվազման հայտանիշերը: Ակտիվի փոխհատուցվող գումարն իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումները, և օգտագործման արժեքի առավելագույնն է: Եթե հայտնաբերվում են արժեզրկման հայտանիշեր, հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Նվազման չափը հաշվառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ այն ժամանակահատվածում, որում նվազումը բացահայտվել է:

Եթե պայմանները փոխվում են, և ղեկավարությունը գտնում է, որ ակտիվների արժեքն ավելացել է, ապա արժեզրկման պահուստն ամբողջությամբ կամ մասամբ հակադարձվում է: Արժեզրկման հաշվառումը ներառում է հիմնական միջոցների, ոչ նյութական ակտիվների, առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի, այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների և ոչ իրացվելի պաշարների գծով պահուստը:

Պարտավորությունների և ծախսերի գծով պահուստները հիմնականում ներառում են հարկային պարտավորությունների և դատական գործերի գծով պահուստները: Խումբը ճանաչում է արժեզրկման գծով ծախսեր կամ ստեղծում է այդպիսի պահուստներ, եթե ղեկավարության գնահատումները ցույց են տալիս, որ հնարավոր է, որ առաջացել են պարտավորություններ կամ ակտիվների արժեքը չի կարող փոխհատուցվել և գումարը կարող է հիմնավոր կերպով գնահատվել: Դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկման պահուստը հիմնված է առանձին հաճախորդների պարտքերի հավաքագրելիության ղեկավարության գնահատման վրա: Եթե առկա է խոշոր հաճախորդների վարկունակության անկում կամ եթե փաստացի չվճարումներն ավելին են, քան ղեկավարության գնահատումները, դեբիտորական պարտքերի փաստացի գումարները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Եթե ղեկավարությունը գտնում է, որ անհատապես գնահատվող դեբիտորական պարտքերի գծով չկա արժեզրկման առկայության վերաբերյալ որևէ փաստ, ապա այդպիսի դեբիտորական պարտքը, անկախ գումարից, ներառվում է միևնույն վարկային ռիսկ ունեցող դեբիտորական պարտքերի խմբում և կատարվում է արժեզրկման խմբային գնահատում:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով դեբիտորական պարտքերը խմբավորվում են նման վարկային ռիսկերի հայտանիշերի հիման վրա: Այդ հայտանիշերը կիրառվում են նման ակտիվների խմբերի դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատման ժամանակ՝ ցույց տալով դեբիտորի կարողությունը վճարելու բոլոր պարտավորությունները գնահատվող ակտիվի պայմանագրային պայմաններին համապատասխան: Արժեզրկման խմբային գնահատման ենթակա դեբիտորական պարտքերի խմբում ապագա դրամական միջոցների հոսքերը գնահատվում են պայմանագրային դրամական հոսքերի և համապատասխան ակտիվների ժամկետանց դառնալու գծով ղեկավարության փորձի հիման վրա, որը հետևանք է անցյալ ժամանակաշրջանի վնասի ղեպերի և ժամկետանց գումարների վերականգնման հաջողության:

Ներկայումս գոյություն չունեցող անցյալ պայմանների ազդեցությունը վերացնելու և անցյալում գոյություն չունեցող, բայց ներկայումս առկա պայմանների ազդեցությունն արտացոլելու նպատակով անցյալ փորձը ճշգրտվում է ընթացիկ դիտարկելի տվյալների հիման վրա:

Հարկային օրենսդրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում հարկային օրենսդրության պահանջներին համապատասխանությունը ենթակա է տարատեսակ մեկնաբանությունների հարկային մարմինների կողմից: Խմբի անորոշ հարկային վիճակը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին վերագնահատվում է ղեկավարության կողմից: Շահութահարկի գծով պարտավորությունները որոշվում են ղեկավարության կողմից այն չափով, որ չառաջանան հարկային մարմինների կողմից լրացուցիչ պահանջներ հարկերի գծով:

Գնահատումները հիմնված են հարկային օրենսգրքի մեկնաբանությունների և դատարանի կամ այդ հարցերի գծով պատասխանատու մարմնի որոշման վրա, որոնք ընդունվել են կամ փաստացի ընդունվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը: Տուգանքների, տույժերի և հարկերի (բացի շահութահարկից) գծով պարտավորությունները ճանաչվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա պարտավորությունը կատարելու համար անհրաժեշտ ծախսումների գծով ղեկավարության լավագույն գնահատման հիման վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ և գուդվիլ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են օգտագործելով ձեռքբերման մեթոդը: Ձեռքբերման արժեքը չափվում է որպես ձեռքբերման օրվա դրությամբ փոխանցված հատուցման իրական արժեքի և ձեռքբերվող ընկերության ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումար: Յուրաքանչյուր ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար ձեռքբերող կողմը չափում է ձեռքբերված կազմակերպության չվերահսկվող բաժնեմասը կա՛մ իրական արժեքով, կա՛մ ձեռքբերված ընկերության որոշելի գուտ ակտիվների համապատասխան մասի գումարի չափով: Առաջացած ձեռքբերման ծախսումները ծախսագրվում են և ներառվում վարչական ծախսերում:

Երբ Խումբը ձեռք է բերում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է պայմանագրի պայմաններին, տնտեսական բնույթին և ձեռքբերման պահին այլ էական պայմաններին համապատասխան: Այն ներառում է ձեռքբերվող կազմակերպության հիմնական պայմանագրերով նախատեսված պարունակվող ածանցյալ գործիքների տարանջատումը:

Ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում ձեռք բերողը սեփական կապիտալում իր նախկինում ունեցած ձեռք բերվողի բաժնեմասը պետք է վերաչափի ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ (այն ամսաթիվը, երբ ձեռքբերողն ունի վերահսկողություն) իրական արժեքով և արդյունքում ստացված օգուտը կամ վնասը ճանաչի շահույթում կամ վնասում:

Ցանկացած պայմանական հատուցում, որը պետք է փոխանցվի ձեռք բերողի կողմից, ճանաչվում է ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Ակտիվ կամ պարտավորություն հանդիսացող պայմանական հատուցումների իրական արժեքի ցանկացած հետագա փոփոխություն ճանաչվում է ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն շահույթում կամ վնասում կամ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների փոփոխություն: Եթե պայմանական հատուցումը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ, ապա այն չի վերաչափվում՝ մինչև կապիտալում ամբողջական մարումը:

Գուդվիլը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը հանդիսանում է փոխանցված հատուցման և ճանաչված չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումարի և ձեռքբերված որոշելի գուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքների տարբերությունը: Եթե փոխհատուցումը ավելի քիչ է, քան ձեռքբերված դուստր ընկերության գուտ ակտիվների իրական արժեքը, ապա տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Սկզբնական ճանաչումից հետո գուդվիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կուտակված ցանկացած կորստով: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած, պետք է բաշխվի Խմբի այն դրամաստեղծ միավորներին, որոնք ակնկալվում է, որ կստանան օգուտներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք ձեռք բերվողի այլ ակտիվները կամ պարտավորությունները վերագրված են այդ միավորներին, թե՛ ոչ:

Հասույթի ճանաչում

Հասույթը ճանաչվում է այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ, և այդ հասույթը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով պայմանագրով սահմանված վճարման պայմանները և բացառելով հարկերն ու տուրքերը:

Ապրանքների վաճառքից հասույթը ճանաչվում է, երբ գնորդին են փոխանցվում ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատուցների նշանակալի մասը, սովորաբար՝ ապրանքների մատակարարման ժամանակ: Հետևյալ չափանիշները նույնպես պետք է բավարարվեն նախքան հասույթի ճանաչումը:

Ոսկու և պղնձի խտանյութի վաճառք

Խմբի՝ հանածոյի ոսկու և պղնձի պարունակության (մետաղի խտանյութի) վաճառքի պայմանագրի պայմանները թույլ են տալիս գների ճշգրտումներ՝ հիմնված հաճախորդի կողմից մետաղի խտանյութի վերջնական պարունակությունը պարզելու համար վերջնական փորձարկման արդյունքների վրա: Այս պայմանագրերը հանդիսանում են նախնական գնագոյացման համաձայնություններ, որտեղ մետաղի խտանյութի հանածոյի վաճառքի գինը հիմնված է հաճախորդին մատակարարելուց հետո նշված ամսաթվի դրությամբ (գնանշման ժամանակահատվածը) շուկայում գերիշխող սփոթ գների վրա: Վաճառքի գնի ճշգրտումներն ի հայտ են գալիս գնանշված շուկայական գնի փոփոխությունների արդյունքում մինչ վերջնական մարման ամսաթիվը: Նախնական հաշվի ներկայացման և վերջնական մարման միջև ընկած ժամանակահատվածը կարող է մեկ ամսից մինչև վեց ամիս լինել:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ոսկու և պղնձի խտանյութի վաճառք (շարունակություն)

Մետաղ պարունակող խտանյութի նախնական գնանշման բնութագրիչներով վաճառքի պայմանագրերը ներառում են պարունակվող ածանցյալ գործիք, որը պետք է անջատվի հիմնական պայմանագրից հաշվապահական հաշվառման նկատառումներով: Հիմնական պայմանագիրը վերաբերում է մետաղ պարունակող խտանյութերի վաճառքին, իսկ պարունակվող ածանցյալ գործիքը հանդիսանում է ֆորվարդային պայմանագիր, որի համար նախնական վաճառքը հետագայում ճշգրտվում է: Այս ապրանքների վաճառքից հասույթի ճանաչումը հիմնված է խտանյութում մետաղի պարունակության ամենավերջին գնահատման (հիմնված սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և փոխանցման ամսաթվի դրությամբ սփոթ գների վրա: Այսպիսով, հեջի հաշվառման պահանջներին չհամապատասխանող պարունակվող ածանցյալ գործիքը ճանաչվում է իրական արժեքով, որի հետագա փոփոխությունները մինչև վերջնական մարումը յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Գնանշման ընթացքում և մինչ վերջնական մարումը իրական արժեքի փոփոխությունները հաշվարկվում են ոսկու և պղնձի ֆորվարդային շուկայի գների հիման վրա:

Ծառայությունների մատուցում

Ծառայությունների մատուցումից հասույթը ճանաչվում է ըստ աշխատանքների ավարտվածության աստիճանի: Յուրաքանչյուր պայմանագրի ավարտվածության աստիճանը չափվում է ելնելով մինչև հաշվետու ամսաթիվը աշխատած աշխատաժամերի և գնահատված ընդհանուր աշխատաժամերի հարաբերակցությունից: Երբ պայմանագրի արդյունքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, հասույթը ճանաչվում է այնքանով, որքանով կատարված ծախսերը ենթակա են փոխհատուցման:

Տոկոսային եկամուտ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող բոլոր ֆինանսական գործիքների և վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ֆինանսական ակտիվների տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվառվում է օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ դրույք, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի կամ, համապատասխան դեպքերում, ավելի կարճ ժամանակահատվածի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները ճշգրիտ գեղչում է մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության գուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Տոկոսային եկամուտը ներառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության ֆինանսական եկամտում:

Շահաբաժիններ

Հասույթը ճանաչվում է, երբ սահմանված է Խմբի՝ վճարը ստանալու իրավունքը, որը հիմնականում տեղ է ունենում, երբ բաժնետերերը հաստատում են շահաբաժինները:

Վարձակալությունից եկամուտ

Ներդրումային գույքի գործառնական վարձակալությունից վարձակալական եկամուտը հաշվառվում է գծային մեթոդով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում է այլ եկամուտների մեջ՝ իր ոչ գործառնական բնույթից ելնելով:

Պետական շնորհներ

Պետական շնորհները ճանաչվում են, երբ գոյություն ունի հիմնավոր հավաստիացում, որ շնորհը ստացվելու է և բոլոր կից պայմանները բավարարվելու են: Երբ շնորհը վերաբերում է ծախսային հոդվածին, այն ճանաչվում է եկամուտ այն ժամանակաշրջանների ընթացքում, որոնցում պարբերական հիմունքով ծախս են ճանաչվում այն ծախսումները, որոնց այն պետք է փոխհատուցի: Երբ շնորհը վերաբերում է ակտիվներին, այն ճանաչվում է որպես հետաձգված եկամուտ և ճանաչվում է եկամտում հավասարաչափ գումարներով՝ համապատասխան ակտիվի ակնկալվող օգտակար ծառայության ընթացքում:

Երբ Խումբը ստանում է ոչ դրամային շնորհներ, ակտիվը և շնորհը հաշվառվում են անվանական արժեքներով և ներառվում շահույթում կամ վնասում ըստ ակնկալվող օգտակար ծառայության և տնտեսական օգուտների սպառման մոդելի՝ հավասարաչափ տարեկան գումարներով:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հարկեր

Ընթացիկ շահութահարկ

Ընթացիկ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են այն գումարով, որն ակնկալվում է ստանալ կամ վճարել հարկային մարմիններին: Հարկային դրույքերը և հարկային օրենսդրությունը, որոնք օգտագործվում են գումարների հաշվարկման համար՝ հաշվետու ամսաթվին կիրառելի կամ փաստացի կիրառվող դրույքներն ու օրենսդրությունն են:

Հետաձգված հարկեր

Հետաձգված հարկը հաշվառվում է պարտավորությունների մեթոդով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների հարկային բազաների և դրանց ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հաշվեկշռային արժեքների ժամանակավոր տարբերությունների հիման վրա:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր ժամանակավոր տարբերությունների համար, բացառությամբ այն դեպքերի.

- երբ հետաձգված հարկային պարտավորությունը առաջանում է գույքի կամ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող գործարքներում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- համատեղ ձեռնարկումներում, դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների հետ կապված հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների դեպքում, որտեղ ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամանակահատվածը կարող է վերահսկվել և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները չեն հակադարձվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների, տեղափոխված չօգտագործված հարկային զեղչերի և չօգտագործված հարկային վնասների համար այնքանով, որքանով հավանական է, որ կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց այդ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները և տեղափոխված չօգտագործված հարկային զեղչերը և վնասները հնարավոր կլինի օգտագործել՝ բացառությամբ հետևյալ դեպքերի

- երբ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվը առաջանում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող գործարքներում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- համատեղ ձեռնարկումներում, դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների գծով նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները կհակադարձվեն տեսանելի ապագայում և կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց հնարավոր կլինի օգտագործել ժամանակավոր տարբերությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում է այնքանով, որքանով այլևս հավանական չէ, որ բավարար հարկվող շահույթ կլինի, որի դիմաց ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն կօգտագործվի հետաձգված հարկային ակտիվը: Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում այնքանով, որքանով հավանական է, որ ապագա հարկվող շահույթը թույլ կտա վերականգնել հետաձգված հարկային ակտիվը: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են այն հարկային դրույքաչափերով, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն այն տարում, երբ ակտիվները կիրացվեն կամ պարտավորությունները կմարվեն՝ հիմնվելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կիրառված (և կիրառման ենթակա) օրենքով սահմանված հարկային դրույքաչափերի (և հարկային օրենքների) վրա:

Շահույթի կամ վնասի կազմում չճանաչված հոդվածների գծով ճանաչված հետաձգված հարկը նույնպես ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմից դուրս: Հետաձգված հարկային հոդվածները ճանաչվում են դրան վերաբերող գործարքներին գուգահեռ՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ անմիջապես սեփական կապիտալում:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հարկեր (շարունակություն)

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների նկատմամբ հաշվանցելու, և հետաձգված հարկերը վերաբերում են միևնույն հարկվող կազմակերպությանը և հարկային մարմիններին:

Որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման մաս՝ ձեռքբերված հարկային օգուտները, որոնք այդ ամսաթվի դրությամբ չեն բավարարում առանձին ճանաչման չափանիշներին, ճանաչվում են հետագայում, փաստերի և իրողությունների փոփոխությունների վերաբերյալ նոր տեղեկատվության առկայության դեպքում:

Ավելացված արժեքի հարկ

Վաճառքի գծով ավելացված արժեքի հարկի պարտավորությունը ենթակա է վճարման պետական բյուջե հաճախորդներին ծառայությունների մատուցումից և ապրանքների մատակարարումից հետո: Գնումների գծով ԱԱՀ-ը հիմնականում հաշվանցվում է վաճառքի գծով ԱԱՀ-ին այն չափով, որքանով իրականացվել է վճարում ստացված ապրանքների համար: Հարկային մարմինները թույլ են տալիս մարել ԱԱՀ-ը գուտ հիմքի վրա: Վաճառքի կամ գնումների գծով ԱԱՀ-ը ճանաչվում է հաշվեկշռում գուտ հիմունքով և առանձին բացահայտվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն: Երբ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ է ձևավորվում, արժեզրկման գծով վնասը հաշվարկվում է դեբիտորական պարտքի համախառն գումարի համար՝ ներառյալ ԱԱՀ-ը:

Հիմնական միջոցներ

Ճանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները ճանաչվում են սկզբնական արժեքով՝ գուտ կուտակված մաշվածությունից և արժեզրկումից կուտակված կորուստներից:

Սկզբնական արժեքը ներառում է համապատասխան ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Մեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսերը, ակտիվի իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսերը, ակտիվների ապատեղակայման և տեղափոխման, դրանց գրաված տարածքի վերականգնման և փոխառությունների գծով կապիտալացվող ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգչային ծրագրերը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման գործառնության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում է՝ համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում է գուտ հիմունքով «Այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր» հոդվածում՝ ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցիչ փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Խուսի կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցիչի հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում: Հիմնական միջոցների ընթացիկ վերանորոգման և սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործմանը պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

Ակտիվի էական բաղկացուցիչները դիտարկվում են առանձին, և եթե բաղկացուցիչ օգտակար ծառայության ժամկետը տարբերվում է ակտիվի մնացած մասերի օգտակար ծառայության ժամկետից, ապա այդ բաղկացուցիչ մաշվածությունն առանձին է հաշվարկվում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր բաղկացուցիչ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Հիմնական միջոցների խոշոր միավորների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համեմատական ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- ▶ արտադրական սարքավորումներ՝ 5-10 տարի
- ▶ շենքեր և կառույցներ՝ 20-50 տարի
- ▶ փոխադրամիջոցներ՝ 5-10 տարի
- ▶ այլ հիմնական միջոցներ՝ 5-10 տարի

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ակնկալվող ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և, անհրաժեշտության դեպքում, ճշգրտվում:

Հանքարդյունաբերական գույք

Հանքարդյունաբերական գույքը ներկայացվում է որպես ակտիվների առանձին դաս: Հանքարդյունաբերական գույքի սկզբնական արժեքն իրենից ներկայացնում է հանքավայրի տարածքին ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները և ներառում է հետազոտման, տեղանքի վերականգնման, մակաբացման և հանքաքարի արդյունահանման նախապատրաստման աշխատանքների գծով ծախսումները:

Հանքարդյունաբերությանը հատուկ ակտիվների մաշվածությունը և/կամ ամորտիզացիան որոշելու համար կիրառվում են տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարների ծավալների գնահատումները: Այն հանգեցնում է մաշվածության գծով ծախսումների հանքի արդյունահանման մնացորդային ժամկետի սպառմանը համամասնորեն հաշվառմանը: Յուրաքանչյուր հողվածի օգտակար ծառայությունը, որը գնահատվում է տարեկան, հաշվի է առնում և՛ վերջինիս ֆիզիկական օգտակար ծառայության սահմանափակումները, և՛ հանքը, որի վրա տեղակայված է ակտիվը, տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարների ընթացիկ գնահատումների հետ միասին: Այս հաշվարկները պահանջում են ենթադրությունների և գնահատումների կիրառում՝ ներառյալ փոխհատուցելի պաշարների ծավալները և ապագա կապիտալ ծախսումների գնահատումը: Բազմաթիվ արտադրական միավորների մաշվածության մեթաբանություններ են առկա ընտրության համար:

Հանքարդյունաբերության ծախսումների համար Խումբը կիրառում է ըստ արդյունահանված արտադրանքի միավորի հաշվեգրման մեթոդը՝ հիմնվելով տնտեսապես վերականգնվող պաշարների վրա, որոնց վերաբերում է տվյալ գույքը, կամ դուրս է գրվում, եթե գտնվում է ոչ աշխատանքային վիճակում:

Գործառնական վարձակալություն

Այն պարագայում, երբ Խումբը վարձակալ է հանդիսանում վարձակալության պայմանագրի համաձայն, և երբ վարձակալական պայմանագրով վարձատուից Խմբին չեն փոխանցվում վարձակալվող գույքի սեփականության հետ կապված էականորեն բոլոր ռիսկերը և հատույցները, վարձակալական բոլոր վճարները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում հավասարաչափ վարձակալության ժամկետի ընթացքում: Վարձակալության ժամկետը չեղյալ չհամարվող այն ժամկետն է, որի ընթացքում վարձակալը վարձակալում է ակտիվը հետագա այլ ժամանակաշրջանների հետ միասին, որոնց ընթացքում վարձակալն իրավունք ունի շարունակել ակտիվի վարձակալությունը, եթե վարձակալությունը սկսելու ժամանակ արդեն իսկ պարզ է, որ վարձակալն օգտագործելու է իր իրավունքը:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Խումբը որպես վարձակալ

Ֆինանսական վարձակալությունը, որը վարձակալված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցում է Խմբին, կապիտալացվում է վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին վարձակալված գույքի իրական արժեքով կամ, եթե ավելի փոքր է, նվազագույն վարձակալական վճարների ներկա արժեքով: Վարձավճարները բաշխվում են ֆինանսական ծախսերի և վարձակալական պարտավորությունների նվազեցմանը այնպես, որ ստացվի հաստատուն տոկոսադրույք պարտավորությունների մնացորդի նկատմամբ: Ֆինանսական ծախսերը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում:

Վարձակալված գույքի համար հաշվարկվում է մաշվածություն ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում: Այն դեպքում, երբ չկա ողջամիտ հավաստիացում, որ Խումբը վարձակալության ժամկետի ավարտին կստանա սեփականության իրավունք, ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետից և վարձակալության ժամկետից նվազագույնով:

Գործառնական վարձակալության գծով վճարումները ճանաչվում են որպես գործառնական ծախս շահույթի կամ վնասի կազմում գծային մեթոդով վարձակալման ժամկետի ընթացքում:

Խումբը որպես վարձատու

Վարձակալության պայմանագիրը, որի համաձայն ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու օգուտները չեն փոխանցվում վարձակալին, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության գծով բանակցությունների ընթացքում առաջացող սկզբնավորման ուղղակի ծախսումները գումարվում են վարձակալված ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին և ճանաչվում վարձակալական ժամկետի ընթացքում այնպես, ինչպես վարձակալական եկամուտը: Պայմանական վարձավճարները ճանաչվում են որպես հասույթ այն ժամանակաշրջանում, որում դրանք ստացվում են:

Փոխառության ծախսումներ

Փոխառության ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանը, և որոնց անհրաժեշտ է զգալի ժամանակահատված Խմբի կողմից նախատեսված օգտագործմանը կամ վաճառքին պատրաստ լինելու համար, կապիտալացվում են որպես ակտիվի սկզբնական արժեքի մաս: Փոխառության մնացած բոլոր ծախսումները ծախսագրվում են այն ժամանակաշրջանում, որում առաջանում են: Փոխառության ծախսումները բաղկացած են տոկոսից և այլ ծախսումներից, որը կազմակերպությունը կրում է՝ կապված փոխառու միջոցների ստացման հետ:

Խումբը կապիտալացնում է 2009թ. հունվարի 1-ից սկսած ժամանակահատվածում կառուցված բոլոր սահմանված չափանիշներին համապատասխանող ակտիվների փոխառության ծախսումները:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ճանաչում և չափում

Խմբի կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված կորուստները:

Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացվում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ Խմբի ներսում ստեղծված գույքիլը և ապրանքանիշը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալու պահին:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ոչ նյութական ակտիվներ (շարունակություն)

Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ այլ փոխարինող գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ոչ նյութական ակտիվների գծով ամորտիզացիան հաշվեգրվում է դրանց շահագործման ենթակա լինելու պահից և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համեմատական ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- ▶ Լիցենզիաներ՝ լիցենզիայի գործողության ժամկետ
- ▶ Այլ ոչ նյութական ակտիվներ՝ 5-10 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

Ֆինանսական ակտիվներ

Չափման նկատմամբ հիմնական մոտեցումներ

Համաձայն ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական ակտիվներ՝ ճանաչումը և չափումը» ստանդարտի դրույթների՝ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես ֆինանսական ակտիվներ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարումը պահվող ներդրումներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ և ածանցյալ գործիքներ: Խումբը որոշում է ֆինանսական ակտիվի դասը սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ակտիվների, ի սկզբանե ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքին վերագրելի ուղղակի ծախսումները: Այն ֆինանսական ակտիվների գնումը կամ վաճառքը, որը պահանջում է ակտիվների առաքում շուկա (կանոնավոր վաճառքի վայր) օրենքով կամ պայմանագրով սահմանված ժամանակահատվածում, ճանաչվում է վաճառքի օրը, այսինքն՝ այն օրը, երբ Խումբը պարտավորվում է գնել կամ վաճառել ակտիվը:

Խմբի ֆինանսական ակտիվները ներառում են դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, տրված փոխառություններ, ինչպես նաև առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են առևտրական նպատակներով պահվող դասակարգված ֆինանսական ակտիվները և սկզբնական ճանաչման պահին որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով դասակարգված ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել կարճ ժամանակահատվածում վաճառելու կամ հետգնման նպատակով: Ածանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք հանդիսանում են արդյունավետ հեշվալորման գործիքներ համաձայն ՀՀՄՍ 39 ստանդարտի:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում իրենց իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքի մաքուր փոփոխությունները՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության ֆինանսական ծախսերի (իրական արժեքի բացասական փոփոխություններ) կամ ֆինանսական եկամուտների (իրական արժեքի դրական փոփոխություններ) մեջ: Խումբը չունի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

Հիմնական պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները հաշվի են առնվում որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և արտահայտվում են իրական արժեքով, եթե դրանց բնորոշ տնտեսական բնութագրիչները և ռիսկերը ամուր կապված չեն հիմնական պայմանագրերի ռիսկերի և բնութագրիչների հետ, և այդ հիմնական պայմանագրերը նախատեսված չեն վաճառքի համար և չեն դասակարգվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Նման պարունակվող ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով, իսկ նրանց իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Հաշվառման կարգի վերանայում տեղի է ունենում միայն այն դեպքում, երբ փոփոխություններ են տեղի ունեցել պայմանագրի պայմաններում, որոնք հանգեցնում են դրամական միջոցների հոսքերի զգալի փոփոխությունների, որոնք անհրաժեշտ կլինեին հակառակ դեպքում, կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ վերադասակարգման դեպքում:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են ֆիքսված կամ որոշակի վճարումներով, որոնք չեն գնանշվում ակտիվ շուկայում: Սկզբնական չափումից հետո այդպիսի ֆինանսական ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանելով արժեզրկումը: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է հաշվի առնելով ձեռքբերման ժամանակ ցանկացած զեղչ կամ հավելված, ինչպես նաև վճարներ կամ ծախսումներ, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մաս: Արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված ամորտիզացիան ներառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության ֆինանսական եկամուտներում: Արժեզրկումից առաջացած կորուստները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես ֆինանսական ծախս:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրականացնում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի՝ արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայության գնահատում: Ֆինանսական ակտիվը կամ ակտիվների խումբը համարվում են արժեզրկված այն և միայն այն դեպքում, եթե կա արժեզրկման անկողմնակալ վկայության, որպես ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («կորուստներ վկայող իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվից կամ ակտիվների խմբից ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել դեբիտորների կամ դեբիտորների խմբի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման ուշացումը կամ չվճարումը, այն հավանականությունը, որ տեղի կունենա սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորում, ինչպես նաև դիտարկվող տեղեկատվությունն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափերի նվազման վերաբերյալ, օրինակ՝ տնտեսական պայմանների փոփոխություն, որոնք կարող են հանգեցնել ձախողումների:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների համար, Խումբն ի սկզբանե գնահատում է արժեզրկված լինելու հայտանիշերն անհատապես՝ էական ակտիվների համար, կամ խմբային՝ բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն համարվում: Եթե Խումբը որոշում է, որ անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար չկա արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն, անկախ այն հանգամանքից, նշանակալի է այն, թե ոչ, ապա այդ ակտիվը ներառում է համանման պարտքային ռիսկերի բնութագրիչներ ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբում և գնահատում է դրանց արժեզրկված լինելը խմբային հիմունքով: Ակտիվները, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է անհատական հիմունքով և որոնց նկատմամբ ճանաչվում են արժեզրկումից կորուստներ, չպետք է գնահատվեն խմբային հիմունքով:

Արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայության առկայության դեպքում՝ արժեզրկումից կորուստը ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ՝ պարտքի հետ կապված դեռևս չկրած ապագա վնասները) ներկա արժեքի տարբերությունն է: Ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքը զեղչվում է ֆինանսական ակտիվների սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Եթե վարկն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկման կորուստ գնահատելու համար որպես զեղչման դրույք օգտագործվում է ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի հաշվի միջոցով, իսկ արժեզրկումից կորուստն արտացոլվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

Տոկոսային եկամուտները շարունակվում են հաշվեգրվել նվազեցված հաշվեկշռային արժեքից՝ օգտագործելով արժեզրկման կորուստը հաշվելու նպատակով ապագա դրամական հոսքերը գեղչելու տոկոսադրույքը: Տոկոսային եկամուտներն արտացոլվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես ֆինանսական եկամուտ: Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Խմբին: Եթե հաջորդող տարիներին գնահատված արժեզրկման կորուստն ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման կորուստն ավելացվում կամ նվազեցվում է՝ ճշգրտելով պահուստի գումարը: Եթե այսպիսի դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության ֆինանսական ծախսերում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունները ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն դասակարգվում են որպես ֆինանսական պարտավորություններ, չսփվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, վարկեր և փոխառություններ կամ ածանցյալ գործիքներ: Խումբը որոշում է ֆինանսական պարտավորության դասը սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ վարկերի ու փոխառությունների պարագայում՝ ներառյալ ուղղակի վերագրելի գործարքային ծախսերը: Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները հիմնականում ներառում են վարկերը, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

Վարկեր և փոխառություններ

Սկզբնական ճանաչումից հետո տոկոսային վարկերն ու փոխառությունները հետագայում չսփվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, երբ պարտավորություններն ապաճանաչվում են, ինչպես նաև արդյունավետ տոկոսադրույքով ամորտիզացնելիս: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է հաշվի առնելով ձեռքբերման ժամանակ ցանկացած գեղչ կամ հավելվածար, ինչպես նաև վճարներ կամ ծախսումներ, որոնք հանդիսանում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս: Արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված ամորտիզացիան ներառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության ֆինանսական ծախսեր հոդվածում:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ լինելու ժամկետը: Նույն փոխատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորության փոխարինումը այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են նախորդից, կամ եթե տեղի է ունեցել է գործող պարտավորության պայմանների էական փոփոխություն, ապա պետք է հին պարտավորությունը ապաճանաչել և նոր պարտավորությունը ճանաչել: Համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և հեջի հաշվառումը

Սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը

Խումբն օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ՝ արժութային ֆորվարդ պայմանագրեր, տոկոսային սվոփեր և ապրանքային ֆորվարդ պայմանագրեր, համապատասխանաբար արտարժութային, տոկոսադրույքի և ապրանքների գների հետ կապված ռիսկերը հեջավորելու համար: Նման ածանցյալ ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով այն ժամանակ, երբ ածանցյալ պայմանագիրը կնքվում է և հետագայում վերաչափվում են իրական արժեքով: Ածանցյալ գործիքները ճանաչվում են որպես ֆինանսական ակտիվներ դրական իրական արժեքի դեպքում և որպես ֆինանսական պարտավորություններ, երբ իրական արժեքը բացասական է:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և հեջի հաշվառումը (շարունակություն)

Գնման ապրանքային պայմանագրերի իրական արժեքները, որոնք բավարարում են ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված ածանցյալ գործիքի սահմանմանը, ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության վաճառքի ինքնարժեքում: Ապրանքային պայմանագրերը, որոնք կնքվում և շարունակվում են պահվել ոչ ֆինանսական միջոցներ ստանալու կամ փոխանցելու նպատակով՝ համաձայն Խմբի ակնկալվող գնման, վաճառքի կամ օգտագործման պահանջների, պահվում են սկզբնական արժեքով: Ածանցյալ գործիքների իրական արժեքների փոփոխություններից առաջացող ցանկացած օգուտ կամ վնաս ուղղակիորեն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, բացառությամբ դրամական միջոցների հոսքերի հեջերի արդյունավետ մասի, որը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Հեջավորումը հաշվառելու նպատակով հեջերը դասակարգվում են որպես՝

- իրական արժեքի հեջեր, երբ հեջավորվում են ճանաչված ակտիվի կամ պարտավորության կամ խմբի չճանաչված կայուն պարտավորվածության իրական արժեքների փոփոխության ենթարկվածությունը,
- դրամական միջոցների հոսքերի հեջեր, երբ հեջավորվում են դրամական միջոցների հոսքերի տատանումներին ենթարկվածությունը, որոնք կամ վերագրվում են ճանաչված ակտիվի կամ պարտավորության կամ առավել հավանական կանխատեսված գործարքի որոշակի ռիսկին, կամ Խմբի չճանաչված կայուն պարտավորվածությունում արտարժույթային ռիսկին,
- արտերկրյա ստորաբաժանումում գուտ ներդրման հեջեր:

Հեջավորման փոխհարաբերության սկզբին Խումբը պաշտոնապես սահմանում և փաստաթղթերով ձևակերպում է հեջավորման փոխհարաբերություն, որի նկատմամբ Խումբը ցանկանում է կիրառել հեջի հաշվառումը, ինչպես նաև հեջի գծով ռիսկի կառավարման նպատակներն ու ռազմավարությունը: Փաստաթղթերը ներառում են հեջավորման գործիքի, հեջավորված գործիքի կամ գործարքի, հեջավորված ռիսկի բնույթի որոշակիացումը, և այն, ինչպես կազմակերպությունը կգնահատի հեջավորման գործիքի իրական արժեքի փոփոխության արդյունավետությունը՝ հաշվանցելու հեջավորված հոդվածի իրական արժեքի փոփոխության կամ հեջավորված ռիսկին վերագրվող դրամական միջոցների հոսքի ենթարկվածությունը: Նման հեջերը ակնկալվում է, որ կունենան իրական արժեքի կամ դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունների հակադարձման մեծապես արդյունավետություն և շարունակական հիմունքով գնահատվում են որոշելու, թե արդյոք դրանք իրականում մեծապես արդյունավետ էին այն ֆինանսական հաշվետվությունների ժամանակաշրջաններում, որոնց համար դրանք նախատեսված էին:

Հեջերը, որոնք համապատասխանում են հաշվառման հստակ չափանիշներին, հաշվառվում են հետևյալ կերպ՝

Իրական արժեքի հեջավորում

Հեջավորող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքում փոփոխությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես ֆինանսական ծախս: Հեջավորված ռիսկին վերաբերող հեջավորվող հոդվածի իրական արժեքի փոփոխությունը հաշվառվում է որպես հեջավորվող հոդվածի հաշվեկշռային արժեքի մաս և միաժամանակ ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես ֆինանսական ծախս:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող հոդվածների իրական արժեքով հեջերի հաշվեկշռային արժեքի ցանկացած ճշգրտում ամորտիզացվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով հեջի մնացած ժամկետի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքով ամորտիզացիան կարող է սկսվել այն պահից, երբ ճշգրտումը կատարվում է և ոչ ուշ, քան հեջավորված հոդվածը դադարում է ճշգրտվել հեջավորվող ռիսկին վերագրվող իրական արժեքի փոփոխություններով:

Եթե հեջավորվող հոդվածն ապաճանաչվում է, ապա չամորտիզացվող իրական արժեքն անմիջապես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Երբ Խմբի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում չճանաչված կայուն պարտավորվածությունը սահմանված է որպես հեջավորվող հոդված, ապա հեջավորվող ռիսկին վերագրվող կայուն պարտավորվածության իրական արժեքի հետագա կուտակային փոփոխությունը ճանաչվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն, իսկ համապատասխան օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և հեջի հաշվառումը (շարունակություն)

Դրամական միջոցների հոսքերի հեջավորում

Հեջավորման գործիքից օգուտի կամ վնասի արդյունավետ մասն ուղղակիորեն ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների դրամական միջոցների հոսքերի հեջավորման պահուստում, իսկ ցանկացած ոչ արդյունավետ մաս միանգամից ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես այլ գործառնական ծախս:

Խումբը կանխատեսվող գործարքներում և կայուն պարտավորվածություններում արտարժույթային ռիսկին ենթարկվածությունը հեջավորելու համար օգտագործում է արժույթային ֆորվարդ պայմանագրեր, ինչպես նաև ապրանքային ֆորվարդ պայմանագրեր ապրանքների գների տատանումներին ենթարկվածությունը հեջավորելու համար: Արտարժույթային պայմանագրերին վերաբերող ոչ արդյունավետ մասը ճանաչվում է ֆինանսական ծախսերում, իսկ ապրանքային պայմանագրերին վերաբերող ոչ արդյունավետ մասը ճանաչվում է այլ գործառնական եկամուտներում:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված գումարները տեղափոխվում են շահույթ կամ վնաս, երբ հեջավորված գործարքը ազդեցություն ունի շահույթի կամ վնասի վրա, օրինակ՝ երբ ճանաչվում է հեջավորված հոդվածի գծով ֆինանսական եկամուտը կամ ֆինանսական ծախսը կամ, երբ կանխատեսված վաճառքը տեղի է ունենում:

Երբ հեջավորված հոդվածը հանդիսանում է ոչ ֆինանսական ակտիվի կամ ոչ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական արժեքի մաս, ապա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված գումարները տեղափոխվում են ոչ ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական հաշվեկշռային արժեք:

Եթե այլևս չի ակնկալվում, որ կանխատեսված գործարքը կամ կայուն պարտավորվածությունը տեղի կունենա, ապա սեփական կապիտալում նախկինում ճանաչված կուտակված օգուտը կամ վնասը տեղափոխվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն: Եթե հեջավորման գործիքի ժամկետը լրանում է, կամ այն վաճառվում, դադարեցվում կամ իրագործվում է առանց երկարաձգելու կամ փոխարինելու, կամ կազմակերպությունը չեղյալ է համարում նախատեսված հեջավորումը, ապա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում նախկինում ճանաչված կուտակված ցանկացած օգուտ կամ վնաս մնում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում այնքան ժամանակ, մինչև կանխատեսված գործարքը կամ կայուն պարտավորվածությունը ազդեցություն կունենա շահույթի կամ վնասի վրա:

Գուտ ներդրումների հեջավորում

Արտերկրյա ստորաբաժանումում գուտ ներդրման հեջը, ներառյալ գուտ ներդրման մաս հաշվառվող դրամական հոդվածների հեջը հաշվառվում է դրամական միջոցների հոսքերի հեջերի նման: Հեջավորող գործիքների օգուտները կամ վնասները, որոնք վերաբերում են հեջի արդյունավետ մասին ճանաչվում են որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ, իսկ ոչ արդյունավետ մասի գծով օգուտները և վնասները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Արտերկրյա ստորաբաժանումների օտարման դեպքում սեփական կապիտալում ներառված այդպիսի ցանկացած կուտակված օգուտները կամ վնասները տեղափոխվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ածանցյալ գործիքների դասակարգում որպես ընթացիկ և ոչ ընթացիկ

Որպես արդյունավետ հեջավորման գործիքներ չնախատեսված ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ կամ առանձնացվում են ընթացիկ և ոչ ընթացիկ մասերի փաստերի և հանգամանքների վրա հիմնվելով (այսինքն՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի):

- երբ Խումբն ունի ածանցյալ գործիք, որը նախատեսում է պահել որպես տնտեսական հեջ (և չի կիրառում հեջի հաշվառում) հաշվետու ամսաթվից հետո 12-ից ավել ամիսների ընթացքում, ապա ածանցյալ գործիքը դասակարգվում է որպես ոչ ընթացիկ (կամ առանձնացվում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ մասերի) դրան վերաբերող հոդվածի դասակարգմանը համապատասխան,
- այն պարունակվող ածանցյալ գործիքները, որոնք սերտորեն կապված չեն ֆինանսական գործիքների հիմնական պայմանագրերին, դասակարգվում են հիմնական պայմանագրերով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերին համապատասխան,
- որպես հեջավորման գործիքներ սահմանված ածանցյալ գործիքները, որոնք նաև արդյունավետ են, դասակարգվում են հեջավորված հոդվածի դասակարգմանը համապատասխան: Ածանցյալ գործիքը առանձնացվում է ընթացիկ և ոչ ընթացիկ մասերի, եթե այդ տրոհումը կարող է արժանահավատորեն իրականացվել:

Արժեզրկում

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվը, որը չի դասվել իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբին, դիտարկվում է արժեզրկված լինելու տեսանկյունից:

Ֆինանսական ակտիվն արժեզրկված է համարվում, եթե կա անկողմնակալ վկայության, որ ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել կորուստ առաջացնող դեպք և որ այդ դեպքը բացասական ազդեցություն է ունեցել տվյալ ակտիվից սպասվող ապագա դրամական միջոցների հոսքերի մեծության վրա, որը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայություններ կարող են հանդիսանալ չվճարումները կամ պարտապանների կողմից իրենց այլ պարտավորությունների չկատարումը, Խմբի նկատմամբ պարտավորության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն այլ դեպքերում Խմբի կողմից նույնիսկ չէր դիտարկվի, պարտապանի հնարավոր սնանկության հայտանիշերը, պարտապանի վճարումների ընդհանուր վիճակի բացասական փոփոխությունները, ինչպես նաև տնտեսական այնպիսի իրավիճակները, որոնք կապվում են դեֆոլտների հետ:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման հայտանիշերը Խումբը դիտարկում է ինչպես առանձին ակտիվների, այնպես էլ պորտֆելի մակադրակով: Բոլոր այն ակտիվները, որոնց չափն անհատապես էական է, անհատապես են դիտարկվում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն դեպքում, երբ պարզվում է, որ փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի անհատապես ստուգված տարրերը արժեզրկված չեն, դրանք ներառվում են պորտֆելում՝ արդեն առաջացած, բայց դեռևս չհայտնաբերված արժեզրկումը ստուգելու նպատակով: Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի այն տարրերը, որոնց չափն անհատապես էական չէ, արժեզրկման տեսանկյունից դիտարկվում են խմբային հիմունքով՝ նման հայտանիշեր և ռիսկեր ունեցող փոխառություններն ու դեբիտորական պարտքերը միևնույն պորտֆելում ներառելով:

Խմբային արժեզրկման վկայությունները գնահատելիս Խումբը վերլուծում է դեֆոլտի հավանականության, ունեցած կորուստների գումարների և փոխհատուցման ժամկետների վերաբերյալ պատմական տվյալները՝ ճշգրտելով դրանք ընթացիկ տնտեսական և վարկային պայմանների վերաբերյալ ղեկավարության դատողություններով: Ճշգրտումների արդյունքում փաստացի կորուստները հնարավոր է ավելի մեծ կամ փոքր լինեն, քան այն կորուստները, որոնք կակնկալվելին միայն պատմական միտումներից ելնելով:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Արժեզրկում (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի՝ ֆինանսական ակտիվների սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով՝ գեղչված ներկա արժեքի տարբերություն: Կորուստները ճանաչվում են հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում որպես պահուստ, որի գումարը նվազեցվում է փոխառությունների կամ դեբիտորական պարտքերի գումարից: Տոկոսները շարունակվում են հաշվեգրվել արժեզրկված ակտիվի նկատմամբ «գեղչի հետադարձման» միջոցով: Եթե գնահատված արժեզրկման կորուստը հաջորդող տարիներին նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, ապա վերականգնված գումարը ճանաչվում է ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերլուծվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ հնարավոր արժեզրկման հայտանիշերի բացահայտման նպատակով: Այդպիսի հայտանիշի առկայության դեպքում հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է այն պարագայում, երբ ակտիվի կամ համապատասխան դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքն ավելի բարձր է հաշվարկված փոխհատուցվող գումարից:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն այդ ակտիվի (միավորի) օգտագործման արժեքից և վաճառքի ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքից առավելագույնն է: Օգտագործման արժեքը հաշվարկելիս ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչվում են իրենց ներկա արժեքին՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման դրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին/դրամաստեղծ միավորին հատուկ ռիսկերը: Արժեզրկման տեսանկյունից դիտարկման նպատակով ակտիվները, որոնք չեն կարող անհատապես ստուգվել, միավորվում են ամենամոտեցիկ խմբում, որի շրջանակներում ստեղծվում է համապատասխան ակտիվների շարունակական օգտագործումից դրամական միջոցների ներհոսքը, և այդ ներհոսքը հիմնականում կախված չէ այլ ակտիվների կամ միավորների միջոցով ստեղծված դրամական հոսքերից:

Կորպորատիվ ակտիվի արժեքը բաշխվում է դրամաստեղծ միավորների միջև որևէ տրամաբանական և հետևողական հիմքով և իր արժեզրկման ստուգումն իրականացվում է այն դրամաստեղծ միավորի թեստավորման շրջանակներում, որի վրա բաշխվել է տվյալ կորպորատիվ ակտիվը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների արժեզրկումից կորուստները համաչափորեն վերագրվում են այդ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմում գտնվող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի նվազմանը:

Նախորդ ժամանակաշրջաններից մեկում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է այդ կորուստի չափի նվազեցմանը կամ ճանաչման դադարեցմանը հանգեցնող հայտանիշերի բացահայտման նպատակով: Որպես արժեզրկումից կորուստ ճանաչված գումարները վերականգնվում են այն դեպքում, եթե փոխվում են համապատասխան փոխհատուցվող գումարի հաշվարկի ընթացքում օգտագործված գնահատման գործոնները: Արժեզրկումից կորուստը վերականգնվում է միայն այն գումարի սահմաններում, որը թույլ է տալիս վերականգնել ակտիվների արժեքը մինչև հաշվեկշռային արժեքը, որով դրանք կարտահայտվեին (կուտակված մաշվածությունից զուտ), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է առաջին մուտք առաջին ելք սկզբունքի հիման վրա և իր մեջ ներառում է պաշարների ձեռքբերման և ներկա գտնվելու վայր և վիճակին բերելու հետ կապված ծախսումները:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Կանխավճարներ

Կանխավճարները հաշվեկշռում ընդգրկվում են արժեզրկման պահուստով նվազեցված արժեքով: Կանխավճարը դասակարգվում է որպես ոչ ընթացիկ այն պարագայում, երբ կանխավճարին վերաբերող ապրանքները կամ ծառայությունները նախատեսվում է ձեռք բերել մեկ տարի հետո կամ երբ կանխավճարները վերաբերում են ակտիվներին, որոնք դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Ակտիվի ձեռքբերման գծով կանխավճարները փոխանցվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին այն ժամանակ, երբ Խմբին է անցնում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը և հնարավոր է դառնում, որ ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ: Այլ կանխավճարները դուրս են գրվում շահույթ կամ վնաս, երբ կանխավճարին վերաբերող ապրանքները կամ ծառայությունները ձեռք են բերվում: Եթե կան հայտանիշեր, որ կանխավճարին վերաբերող ակտիվները, ապրանքները կամ ծառայությունները չեն ստացվելու, կանխավճարի հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում և համապատասխան արժեզրկման վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամական միջոցները, ցպահանջ դրամական միջոցները բանկային հաշվին, ինչպես նաև այլ կարճաժամկետ բարձր իրացվելիությամբ ներդրումներ բանկերում և այլ կարճաժամկետ բարձր իրացվելիության ներդրումներ՝ ոչ ավել, քան 3 ամիս նախնական ժամկետայնությամբ:

Բաժնետիրական կապիտալ

Հասարակ բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրվող լրացուցիչ ծախսումներն արտացոլվում են այդ թողարկման արդյունքում առաջացած սեփական կապիտալում հարկերից գտված մասով: Թողարկված բաժնետոմսերի իրական և անվանական արժեքների տարբերությունից ստացված ցանկացած ավելցուկ հաշվառվում է սեփական կապիտալում որպես էմիսիոն եկամուտ:

Աշխատակիցների հատուցումներ

Աշխատավարձերը, պետական բյուջե կատարվող վճարները, տարեկան վճարվող արձակուրդը, անաշխատունակության դիմաց վճարները, պարգևավճարները և ոչ դրամական վարձատրությունները (ինչպես օրինակ աշխատողների բժշկական ապահովագրությունը) հաշվեգրվում են այն տարում, որում համապատասխան ծառայությունները մատուցվել են Խմբի աշխատակիցների կողմից: Աշխատողները ստանում են թոշակներ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից օրենսդրությանը համապատասխան: Վճարումները պետական բյուջե կատարվում են Խմբի կողմից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և դրույքաչափերով:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական ակտիվները չեն ճանաչվում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, բայց բացահայտվում են այն դեպքում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

Պայմանական պարտավորությունները ճանաչվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում այն դեպքում, երբ պարտավորությունը լուծելու համար տնտեսական միջոցների արտահոսքը հավանական է և այդ արտահոսքը կարող է խելամտորեն գնահատվել: Պայմանական պարտավորությունները բացահայտվում են այն դեպքում, երբ առկա է տնտեսական օգուտները մարմնավորող միջոցների արտահոսքի հավանականություն:

(հազար ՀՀ դրամ)

2.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Արտարժույթի վերահաշվարկ

Խմբի գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որում այն գործում է: Խմբի գործառնական արժույթը Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթն է՝ հայկական դրամը (ՀՀ դրամ):

Դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ հիմք ընդունելով հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական Բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից սահմանված պաշտոնական հաշվարկային դրույքաչափերը: Տարվա վերջի դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված հաշվարկային դրույքաչափերի միջոցով դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գործառնական արժույթով վերահաշվարկից առաջացած օգուտները և վնասները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության մեջ: Տարվա վերջի վերահաշվարկը չի կիրառվում այն ոչ դրամական հոդվածների նկատմամբ, որոնք չափվում են պատմական արժեքով:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթային հաշիվների վերահաշվարկման համար օգտագործված փոխարժեքները հետևյալն են. 474.97 ՀՀ դրամ/ԱՄՆ դոլար (2013թ.՝ 405.64 ՀՀ դրամ/ԱՄՆ դոլար), 577.54 ՀՀ դրամ/Եվրո (2013թ.՝ 559.54 ՀՀ դրամ/Եվրո), 8.15 ՀՀ դրամ/ռուսական ռուբլի (2013թ.՝ 12.44 ՀՀ դրամ/ռուսական ռուբլի):

3. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Խումբը ընթացիկ տարում առաջին անգամ կիրառել է մի շարք նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք ուժի մեջ են մտել 2014թ. հունվարի 1-ից: Յուրաքանչյուր նոր ստանդարտի և/կամ փոփոխության բնույթն ու ազդեցությունը նկարագրված է ստորև:

ՖՀՄՍ 10, ՖՀՄՍ 12 և ՀՀՄՍ 27 «Ներդրումային կազմակերպություններ» (փոփոխություններ)

Սույն փոփոխությունները թույլատրում են համախմբման պահանջից ազատում այն կազմակերպությունների համար, որոնք համապատասխանում են ՖՀՄՍ 10 «Համախմբած ֆինանսական հաշվետվություններ» ստանդարտի ներդրումային կազմակերպության սահմանմանը, և պետք է կիրառվեն հետընթաց, սակայն կլինեն անցման հետ կապված որոշ ազատումներ: Համախմբումից ազատումը ներդրումային կազմակերպություններից պահանջում է դուստր ընկերությունների հաշվառումը վարել իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

ՖՀՄՍ 1 ստանդարտի սույն փոփոխությունը ազդեցություն չունի Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքների վրա, քանի որ Խումբը չի համապատասխանում ՖՀՄՍ 10 ստանդարտի ներդրումային կազմակերպության սահմանմանը:

ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում»՝ ՀՀՄՍ 32 ստանդարտի փոփոխություններ

Ստանդարտի սույն փոփոխությունները պարզաբանում են հետևյալ արտահայտությունը «ներկայումս ունի օրինական իրավունք հաշվանցման իրականացման համար», նկարագրում են, թե ինչպես պետք է ձիշտ կիրառել հաշվանցման չափանիշները հաշվարկային համակարգերի նկատմամբ, և կիրառվում են հետընթաց:

Ստանդարտի սույն փոփոխությունը ազդեցություն չունի Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքների վրա:

ՖՀՄՄԿ 21 «Հավաքագրումներ»

ՖՀՄՄԿ 21 Մեկնաբանությունը պարզաբանում է, որ կազմակերպությունը ճանաչում է տուրքը որպես պարտավորություն այն ժամանակ, երբ առաջանում է համապատասխան օրենսդրությամբ նախատեսվող վճարում պահանջող գործունեությունը: Այն տուրքի համար, որը առաջանում է նվազագույն շեմին հասնելիս, մեկնաբանությունը պարզաբանում է, որ ոչ մի պարտավորություն չի ճանաչվում նախքան նշված նվազագույն շեմին հասնելը: ՖՀՄՄԿ 21 Մեկնաբանությունը կիրառվում է հետընթաց: Սույն մեկնաբանությունը ազդեցություն չունի Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքների վրա, քանի որ Խումբը կիրառել է ՀՀՄՍ 37 «Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ» ստանդարտի ճանաչման սկզբունքները՝ ՖՀՄՄԿ 21-ի անցյալ տարվա պահանջներին համապատասխան:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների բարեփոխումներ` 2010 – 2012թթ. շրջան

ՖՀՄՍ-ի բարեփոխումներ` 2010-2012թթ.-ի շրջանում ՀՀՄՍԽ-ը թողարկել է վեց ստանդարտների յոթ փոփոխություններ` ներառյալ ՖՀՄՍ 13 «Իրական արժեքի չափում» ստանդարտի փոփոխությունները: ՖՀՄՍ 13 ստանդարտի փոփոխությունները ուժի մեջ է մտնում անմիջապես, հետևաբար, նաև 2014 թվականի հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, և պարզաբանում է, թե ինչ հիմունքներով են հաշվապարանքագրում նշված գումարով չափվում սահմանված տոկոսադրույթի չափ չունեցող կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը, երբ դիսկոնտավորման ազդեցությունը էական չի: ՖՀՄՍ 13 ստանդարտի փոփոխությունները ազդեցություն չունեն Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքների վրա:

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների բարեփոխումներ` 2011 – 2013թթ. շրջան

ՖՀՄՍ-ի բարեփոխումներ 2011-2013թթ.-ի շրջանում ՀՀՄՍԽ-ը թողարկել է չորս ստանդարտների չորս փոփոխություններ` ներառյալ ՖՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրումը» ստանդարտի փոփոխությունը: ՖՀՄՍ 1 ստանդարտի փոփոխությունը ուժի մեջ է մտնում անմիջապես և, հետևաբար` 2014 թվականի հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, և պարզաբանում է, թե ինչ հիմունքներով կազմակերպությունը կարող է ընտրել կամ առկա ստանդարտի կիրառումը, կամ նոր ստանդարտը, որը դեռևս հարկադրողական բնույթ չունի, բայց թույլատրում է վաղաժամ կիրառում` հաշվի առնելով, որ ստանդարտներից յուրաքանչյուրը հետևողականության սկզբունքով կիրառվում է կազմակերպության առաջին ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ողջ ժամանակահատվածի ընթացքում: ՖՀՄՍ 1 ստանդարտի սույն փոփոխությունը ազդեցություն չունի Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքների վրա, քանի որ Խումբը առկա ՖՀՄՍ պատրաստող է:

4. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Թողարկված, բայց մինչև Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկումն ուժի մեջ չմտած ստանդարտները ներկայացված են ստորև: Ցանկում ներառված են այն թողարկված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք Խմբի կարծիքով ազդեցություն կունենան տեղեկատվության բացահայտման, ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքների վրա, եթե կիրառվեն ապագայում:

Խումբը պատրաստվում է կիրառել ստանդարտներն այն ժամանակ, երբ դրանք ուժի մեջ կմտնեն: Ներկայումս Խումբը գնահատում է ներքոնշյալ ստանդարտների կիրառման ազդեցությունը ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքների վրա:

ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

2014թ. հուլիսին ՀՀՄՍԽ-ն թողարկեց ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի վերջին տարբերակը, որն արտացոլում է ֆինանսական գործիքներին վերաբերող նախագծի բոլոր փուլերն ու փոխարինում է ՀՀՄՍ 39` «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում», ստանդարտը և ՖՀՄՍ 9-ի բոլոր նախկին տարբերակները: Ստանդարտը դասակարգման, չափման, արժեզրկման և հեջավորման հաշվառման նոր պահանջներ է ներկայացնում: ՖՀՄՍ 9-ը ուժի մեջ է մտնում 2018 թվականի հունվարի 1-ին կամ հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, սակայն ավելի վաղ կիրառումը թույլատրելի է: Հետընթաց կիրառումը պահանջվում է, բայց համեմատական տեղեկատվությունը պարտադիր չէ: ՖՀՄՍ 9-ի ավելի վաղ (2009, 2010 և 2013) տարբերակների կիրառումը թույլատրելի է, եթե առաջին կիրառումը 2015թ. փետրվարի 1-ից շուտ է: Ենթադրվում է, որ այս փոփոխությունները ազդեցություն չի ունենա Խմբի ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգման և չափման վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

ՖՀՄՍ 14 «Սակագնային կարգավորման հետաձգված հաշիվներ»

ՖՀՄՍ 14-ը կամավոր կերպով ընտրվող ստանդարտ է, որը թույլատրում է այն կազմակերպություններին, որոնց գործունեությունը կարգավորվում է սակագներով, ՖՀՄՍ առաջին անգամ որդեգրելու ժամանակ շարունակել կիրառել սակագնային կարգավորման հետաձգված հաշիվներին վերաբերող իրենց ներկայիս հաշվապահական քաղաքականությունների մեծ մասը: ՖՀՄՍ 14-ը որդեգրած կազմակերպությունները պարտավոր են սակագնային կարգավորման հետաձգված հաշիվները ներկայացնել առանձին տողերով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ այդ հաշիվների շարժը ներկայացնել առանձին տողերով շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում: Ստանդարտը պահանջում է բացահայտել սակագնային կարգավորման բնույթն ու ռիսկերը, ինչպես նաև սակագնային կարգավորման ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: ՖՀՄՍ 14-ն ուժի մեջ է մտնում 2016 թվականի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

Քանի որ Խումբն իր հաշվետվություններն արդեն իսկ պատրաստում է համաձայն ՖՀՄՍ-ների, այս ստանդարտը Խմբի համար կիրառելի չէ:

ՀՀՄՍ 19 «Սահմանված հատուցումների պլաններ. Աշխատակիցների կողմից ներդրումներ»` ՀՀՄՍ 19 ստանդարտի փոփոխություններ

ՀՀՄՍ 19-ը կազմակերպություններից պահանջում է գործատուի սահմանված հատուցումները հաշվառելիս հաշվի առնել աշխատակիցների կամ երրորդ անձանց կողմից կատարած ներդրումները: Երբ ներդրումները կապված են ինչ-որ ծառայության հետ, դրանք պետք է ճանաչել ծառայության ժամանակաշրջանին համապատասխան` որպես բացասական եկամուտ: Այս փոփոխությունները պարզաբանում են, որ եթե ներդրումների գումարը կախված չէ աշխատանքային տարիներից, կազմակերպությանը թույլատրվում է այդպիսի ներդրումները ճանաչել որպես ծառայության ինքնարժեքի նվազեցում այն ժամանակաշրջանում, երբ մատուցվել է ծառայությունը` ներդրումները ծառայության ժամանակահատվածների վրա բաշխելու փոխարեն: Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2014 թվականի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Խումբը չի ակնկալում, որ այս փոփոխությունները կկիրառվեն, քանի որ Խմբի անդամ ընկերություններից ոչ մեկը չունի սահմանված աշխատակիցների կամ երրորդ անձանց կողմից կատարած ներդրումներից հատուցումների ծրագիր:

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների տարեկան բարեփոխումներ` 2010-2012թթ. շրջան

Այս բարեփոխումներն ուժի մեջ են մտնում 2014 թվականի հուլիսի 1-ից հետո և ակնկալվում է, որ էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի վրա: Դրանք ներառում են`

Ճշգրտումներ ՖՀՄՍ 2-ում` «Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ»

Այս բարեփոխումը կիրառվում է առաջընթաց և պարզաբանում է մի շարք հարցեր` կապված արդյունավետության և ծառայության պայմանների, մասնավորապես` բաժնետոմս ձեռք բերելու պայմանների հետ, ինչպիսիք են`

- Արդյունավետության պայմանը պետք է ծառայության պայման պարունակի,
- Արդյունավետության թիրախին պետք է հասնել, երբ գործընկերը ծառայություն է մատուցում,
- Արդյունավետության թիրախը կարող է վերաբերել կազմակերպության կամ Խմբի այլ կազմակերպության գործընթացներին կամ գործունեությանը,
- Արդյունավետության պայմանը կարող է լինել շուկայական և ոչ շուկայական,
- Եթե գործընկերը, անկախ պատճառներից, բաժնետոմս ձեռք բերելու փուլում հրաժարվում է ծառայություն մատուցելուց, ծառայության պայմանը համարվում է չբավարարված:

Ճշգրտումներ ՖՀՄՍ 8-ում` «Գործառնական սեզմենտներ»

Փոփոխությունները կիրառվում են հետընթաց և պարզաբանում են, որ.

- Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի ՖՀՄՍ 8 ստանդարտի 12-րդ հոդվածով սահմանվող սեզմենտների միավորման չափանիշների կիրառման հետ կապված ղեկավարության դատողությունները, ներառյալ` միավորված գործառնական սեզմենտների կարճ նկարագրերը և տնտեսական բնութագրերը (օրինակ` վաճառքը և համախառն շահույթը), որոնք օգտագործվում են սեզմենտները համամասնությունը գնահատելու համար:
- Սեզմենտի ակտիվների և ընդհանուր ակտիվների համաձայնեցման բացահայտումը պահանջվում է միայն այն դեպքում, երբ համաձայնեցումը զեկուցվում է գլխավոր գործառնական որոշումներ կայացնողին: Նույնը վերաբերում է սեզմենտի պարտավորություններին:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

Ճշգրտումներ ՀՀՄՍ 16-ում՝ «Հիմնական միջոցներ» և ՀՀՄՍ 38-ում՝ «Ոչ նյութական ակտիվներ»

Փոփոխությունը կիրառվում է հետընթաց և պարզաբանում է, որ ՀՀՄՍ 16-ում և ՀՀՄՍ 38-ում ակտիվը կարող է վերագնահատվել համախառն կամ զուտ հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա, եթե հղում է կատարվում համապատասխան դիտարկելի տեղեկատվությանը: Ավելին, կուտակված մաշվածությունը կամ ամորտիզացիան իրենից ներկայացնում է ակտիվի համախառն և հաշվեկշռային արժեքների միջև տարբերությունը:

Ճշգրտումներ ՀՀՄՍ 24-ում՝ «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ»

Փոփոխությունը կիրառվում է հետընթաց և պարզաբանում է, որ կառավարման ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունը (որը մատուցում է առանցքային կառավարչական անձնակազմի ծառայություններ) հանդիսանում է կապակցված կողմ և, համապատասխանաբար, պետք է բացահայտվի կապակցված կողմերի բացահայտումներում: Բացի այդ, կազմակերպությունը, որն օգտագործում է կառավարման ծառայություններ մատուցող կազմակերպություն, պետք է բացահայտի կառավարման ծառայությունների գծով ծախսերը:

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների տարեկան բարեփոխումներ՝ 2011-2013 շրջան

Այս բարեփոխումներն ուժի մեջ են մտնում 2014 թվականի հուլիսի 1-ից հետո և ակնկալվում է, որ էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի վրա: Դրանք ներառում են՝

Ճշգրտումներ ՖՀՄՍ 3-ում՝ «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ»

Փոփոխությունը կիրառվում է առաջընթաց և հստակեցնում է ՖՀՄՍ 3-ի կարգավորման շրջանակի բացառությունները.

- համատեղ գործունեության համաձայնությունները, այլ ոչ միայն համատեղ ձեռնարկումները, ՖՀՄՍ 3-ի շրջանակից դուրս են,
- Այս շրջանակի բացառությունը կիրառվում է միայն համատեղ գործունեության համաձայնության ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակներով հաշվապահական հաշվառման համար:

Ճշգրտումներ ՖՀՄՍ 13-ում՝ «Իրական արժեքի չափում»

Փոփոխությունը կիրառվում է առաջընթաց և պարզաբանում է, որ ՖՀՄՍ 13-ի բացառությունը կարող է կիրառվել ոչ միայն ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների, այլ նաև այլ պայմանագրերի համար, որոնք գտնվում են ՖՀՄՍ 9-ի (ՀՀՄՍ 39, եթե կիրառելի է) շրջանակում:

Ճշգրտումներ ՀՀՄՍ 40-ում՝ «Ներդրումային գույք»

ՀՀՄՍ 40 ստանդարտում օժանդակ ծառայությունների նկարագրությունը տարբերում է ներդրումային գույք և սեփականատիրոջ կողմից զբաղեցված գույք (այսինքն՝ հիմնական միջոց) հասկացությունները: Փոփոխությունը կիրառվում է առաջընթաց և պարզաբանում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում կամ ակտիվ գնելու գործարքը բնութագրելու համար օգտագործվում է ՖՀՄՍ 3-ը, այլ ոչ թե ՀՀՄՍ 40 ստանդարտի օժանդակ ծառայությունների նկարագիրը:

ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացված հասույթ»

ՖՀՄՍ 15-ը հրապարակվել է 2014 թվականի մայիսին և հաստատում է նոր, հինգ քայլ պարունակող մոդել, որն օգտագործվելու է հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացված հասույթի հաշվառման համար: ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն հասույթ է ճանաչվում այն գումարը, որն արտացոլում է հաճախորդին ապրանք կամ ծառայություն փոխանցելիս ակնկալվող փոխհատուցումը: ՖՀՄՍ 15-ի սկզբունքները հասույթի ճանաչման ավելի կառուցվածքային մոտեցում են առաջարկում:

Հասույթի նոր ստանդարտը կիրառելի է բոլոր կազմակերպությունների համար և կփոխարինի հասույթի ճանաչման ՖՀՄՍ բոլոր ընթացիկ պահանջները: Ամբողջական կամ ձևափոխված հետընթաց կիրառումը պարտադիր է այն հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, որոնք սկսվում են 2017 թվականի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո: Խուսմբն այժմ գնահատում է ՖՀՄՍ 15-ի ազդեցությունը և պլանավորում է որդեգրել նոր ստանդարտն ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

Ճշգրտումներ ՀՀՄՍ 16-ում և ՀՀՄՍ 38-ում՝ «Մաշվածության և ամորտիզացիայի ընդունված մեթոդների պարզաբանում»

Փոփոխությունները հստակեցնում են ՀՀՄՍ 16՝ «Հիմնական միջոցներ» ստանդարտի և ՀՀՄՍ 38՝ «Ոչ նյութական ակտիվներ» ստանդարտի այն սկզբունքը, որ հասույթը ներկայացնում է գործունեության (որի մի մասն է հանդիսանում օգտագործվող ակտիվը) ընթացքում ձևավորված, այլ ոչ թե ակտիվի օգտագործման ընթացքում սպառվող տնտեսական օգուտների նմուշ: Արդյունքում, առաջացած հասույթի հարաբերությունը ակնկալվող ընդհանուր հասույթին չի կարող օգտագործվել հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվարկի համար և եզակի դեպքերում կարող է օգտագործվել ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի համար: Ուժի մեջ է մտնում 2016 թվականի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և կիրառվում է առաջընթաց: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրելի է: Ակնկալվում է, որ այս փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքների վրա, քանի որ Խումբը ոչ նյութական ակտիվների նկատմամբ չի կիրառում հասույթի վրա հիմնված մաշվածության հաշվարկի մոտեցումը:

5. Հասույթ

	<u>2014թ.</u>	<u>2013թ.</u>
Հասույթ սև պղնձի վաճառքից	29,755,615	35,167,439
Հասույթ ոսկու վաճառքից	1,486,788	-
Հասույթ մատուցված ծառայություններից	330,646	2,114,087
Հասույթ այլ արտադրանքի վաճառքից	57,805	68,537
	<u>31,630,854</u>	<u>37,350,063</u>

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 1,971 չոր մետրիկ տոննա սև պղնձի (2013թ.՝ 1,970 չոր մետրիկ տոննա) պայմանականորեն գնանշված վաճառք, որը ներառում էր 273,942 (2013թ.՝ 220,866) իրական արժեքով պարունակվող ածանցյալ գործիք: Պարունակվող ածանցյալ գործիքի արդյունքը ճանաչվում է հասույթում:

Սև պղնձի վաճառքին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է օգտագործելով Լոնդոնյան մետաղական բորսայում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ֆորվարդային գները:

6. Վաճառքի ինքնարժեք

	<u>2014թ.</u>	<u>2013թ.</u>
Պղնձի խտանյութ	24,522,739	28,568,412
Ոսկու խտանյութ	1,522,409	-
Գազ	1,332,566	1,477,035
Աշխատավարձ	872,178	973,497
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածություն	515,139	624,213
Սպասարկում և վերանորոգում	288,287	556,741
Նյութեր	228,560	273,942
	<u>29,281,878</u>	<u>32,473,840</u>

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 12,058 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութի (2013թ.՝ 11,846 չոր մետրիկ տոննա) պայմանականորեն գնանշված գնում, որը ներառում էր 650,424 (2013թ.՝ 133,083) իրական արժեքով պարունակվող ածանցյալ գործիք: Պարունակվող ածանցյալ գործիքի արդյունքը ճանաչվում է վաճառքի ինքնարժեքում:

Պղնձի խտանյութի գնմանը վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է օգտագործելով Լոնդոնյան մետաղական բորսայում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ֆորվարդային գները:

(հազար ՀՀ դրամ)

7. Այլ եկամուտներ

	2014թ.	2013թ.
Պաշարների վաճառքից եկամուտներ	175,862	6,872
Տույժերից և տուգանքներից եկամուտ	109,916	–
Գույքագրումից ավելցուկ	10,983	11,684
Հիմնական միջոցների վաճառքից շահույթ	9,893	–
Գործառնական վարձակալությունից եկամուտ	4,546	2,189
Արտարժույթի փոխարկումից եկամուտ	2,678	–
Հիմնական միջոցների լուծարումից արժեքի վերականգնում	55	21,745
Այլ	32,352	9,806
	347,973	52,296

8. Վարչական ծախսեր

	2014թ.	2013թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	1,031,453	505,282
Սպասարկում և վերանորոգում	152,523	119,374
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածություն	125,362	141,029
Ներկայացուցչական և գործուղման ծախսեր	122,909	83,532
Աուդիտ և խորհրդատվական ծառայություններ	89,652	86,028
Բնապահպանական վճարներ	83,046	82,102
Կոմունալ ծառայություններ և հաղորդակցություն	78,489	65,802
Կառավարչական ծախսումներ	48,000	48,025
Հարկեր, բացի շահութահարկից	34,239	34,628
Բանկային ծախսեր	22,626	24,558
ՏՏ ծառայություն	17,007	16,051
Այլ	78,226	76,557
	1,883,532	1,282,968

9. Այլ ծախսեր

	2014թ.	2013թ.
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	83,624	464,292
Սպասարկում և վերանորոգում	82,371	13,649
Վճարներ արհմիությանը	70,680	94,976
Արտարժույթի փոխարկումից վնաս	32,622	23,472
Գործառնական վարձակալություն	32,048	33,379
Անվտանգություն	14,772	27,140
Մասնագիտական ծառայություններ	11,665	4,018
Երկրաբանական հետազոտություններ	10,799	19,616
Գովազդ	8,113	12,465
Պաշարների դուրսգրում	1,680	33,498
Տույժեր և տուգանքներ	1,236	4,917
Նվիրատվություն	–	30,958
Այլ	27,340	22,785
	376,950	785,165

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

	2014թ.	2013թ.
Տոկոսային ծախսեր	1,204,852	512,933
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	21,727,988	-
	22,932,840	512,933

2014թ. Խուսիքը ճանաչել է տոկոսային եկամուտ 933 գումարի չափով (2013թ.՝ 2,622): Փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը 2013թ. կազմել է 52,595:

11. Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է հետևյալ տարրերից՝

	2014թ.	2013թ.
Ընթացիկ շահութահարկ		
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ընթացիկ վճարումներ	401,096	425,179
Հետաձգված հարկ		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացմանը և հակադարձմանը վերաբերող	(163,814)	76,216
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված շահութահարկի գծով ծախս	237,282	501,395
	2014թ.	2013թ.
(Վնաս)/Շահույթ նախքան շահութահարկը	(22,825,168)	2,067,435
Հայաստանի Հանրապետության շահութահարկի պարտադիր 20% (2013թ.՝ 20%) դրույքաչափով հաշվարկված շահութահարկ	(4,565,034)	413,487
Արտարժույթային վերահաշվարկից վնաս/(շահույթ)	4,345,598	(10,519)
Ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կանխավճարի վերագնահատում	363,553	-
Վերանորոգում և սպասարկում	40,396	34,260
Ներկայացուցչական ծախսեր	21,200	27,289
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	11,039	18,293
Այլ չնվազեցվող ծախսեր	20,530	18,585
Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափով հաշվարկված	237,282	501,395
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված շահութահարկի գծով ծախս	237,282	501,395

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Շահութահարկ (շարունակություն)**Հետաձգված հարկ**

Հետաձգված հարկը վերաբերում է հետևյալ հոդվածներին.

	<i>Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված</i>		<i>Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված</i>		
	<i>2013թ. հունվարի 1</i>		<i>2013թ. դեկտեմբերի 31</i>		<i>2014թ. դեկտեմբերի 31</i>
Կանխավճարված ֆինանսական ծախսեր	159,635	(3,765)	155,870	20,479	176,349
Կրեդիտորական պարտքեր և պահուստներ	166,359	(40,099)	126,260	150,944	277,204
Հիմնական միջոցներ	(21,836)	113,463	91,627	(194,684)	(103,057)
Վարկեր և փոխառություններ	70,503	(6,262)	64,241	–	64,241
Կուտակված հարկային վնասներ՝ փոխանցված հաջորդ ժամանակաշրջան	99,993	(70,992)	29,001	107,052	136,053
Պաշարներ	–	6,349	6,349	(3,016)	3,333
Ոչ նյութական ակտիվներ	–	4,672	4,672	–	4,672
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	474,654	3,366	478,020	80,775	558,795
Դեբիտորական պարտքեր	(74,277)	(56,992)	(131,269)	76,167	(55,102)
Հանքարդյունաբերական գույք	(18,334)	(22,590)	(40,924)	6,872	(34,052)
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(92,611)	(79,582)	(172,193)	83,039	(89,154)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	382,043	(76,216)	305,827	163,814	469,641

Խումբը հաշվանցում է հարկային պարտավորությունները և ակտիվները միայն այն դեպքում, երբ այն ունի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք ընթացիկ հարկային ակտիվները և ընթացիկ հարկային պարտավորությունները հաշվանցելու, և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները վերաբերվում են միևնույն հարկային մարմինների կողմից հավաքագրվող շահութահարկին:

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Հանքարդյունաբերական գույք

	<i>Այլվերդու հանքավայր</i>	<i>Թեղուտի հանքավայր</i>	<i>Ընդամենը</i>
Սկզբնական արժեք			
2013թ. հունվարի 1-դրությամբ	1,469,861	11,347,125	12,816,986
Ավելացում	–	9,625,268	9,625,268
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,469,861	20,972,393	22,442,254
Ավելացում	–	16,257,864	16,257,864
Նվազում	–	(231,096)	(231,096)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,469,861	36,999,161	38,469,022
Մաշվածություն			
2013թ. հունվարի 1-դրությամբ	1,469,861	–	1,469,861
Տարվա ծախս	–	–	–
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,469,861	–	1,469,861
Տարվա ծախս	–	553,810	553,811
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,469,861	553,810	2,023,672
Հաշվեկշռային արժեք			
2013թ. հունվարի 1-դրությամբ	–	11,347,125	11,347,125
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	20,972,393	20,972,393
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	36,445,350	36,445,350

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Հիմնական միջոցներ

	Հողատարածք և շենքեր	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Այլ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>						
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,869,348	31,056,688	937,976	32,013,859	1,002,831	75,880,702
Ավելացում	2,008,157	22,011,536	43,855	13,204,586	161,678	37,429,812
Օտարում	(7,921)	(1,239,175)	(10,257)	(33,812)	(9,767)	(1,300,932)
Փոխանցումներ	4,527,946	347,880	105,754	(4,906,739)	(74,841)	-
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,397,530	52,176,929	1,077,328	40,277,894	1,079,901	112,009,582
Ավելացում	70,904	8,325,943	118,564	21,253,395	301,040	30,069,846
Օտարում	(154,419)	(505,528)	(8,250)	(124,534)	(41,500)	(834,231)
Փոխանցումներ	28,819,379	16,417,537	154,707.0	(46,294,117)	902,494	-
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	46,133,394	76,414,881	1,342,349	15,112,638	2,241,935	141,245,197
<i>Մաշվածություն և արժեզրկում</i>						
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,066,216	8,628,271	369,012	141,683	626,820	15,832,002
Տարվա ծախս	221,379	2,292,512	76,784	-	59,482	2,650,157
Օտարում	(5,881)	(806,170)	(6,170)	-	(7,036)	(825,257)
Փոխանցումներ	(1,257)	2,431	(536)	-	(638)	-
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,280,457	10,117,044	439,090	141,683	678,628	17,656,902
Տարվա ծախս	279,092	2,311,922	102,756	42,738	13,159	2,749,667
Օտարում	(128,413)	(330,733)	(5,682)	(6,012)	(20,573)	(491,413)
Փոխանցումներ	12,410	(16,566)	-	(1,175)	5,331	-
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,443,546	12,081,667	536,164	177,234	676,545	19,915,156
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>						
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,803,132	22,428,417	568,964	31,872,176	376,011	60,048,700
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,117,073	42,059,885	638,238	40,136,211	401,273	94,352,680
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	39,689,848	64,333,214	806,185	14,935,404	1,565,390	121,330,041

2014 թվականին Խմբի կողմից փոխառությունների գծով 11,422,211 գումարի չափով կրած ծախսերը ներառվել են հիմնական միջոցների ավելացումների կազմում (2013թ.՝ 11,962,378): 2,395,147 գումարով մաշվածության ծախսերը կապիտալացվել են հիմնական միջոցների կազմում (2013թ.՝ 1,909,654): Կապիտալացման էֆեկտիվ տոկոսադրույքը 9% է (2013թ.՝ 9%):

Խումբը գրավադրել է 816,336 հաշվեկշռային արժեքով հողատարածքը և շենքերը, ինչպես նաև 26,109,995 հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները, որպես վարկային գծի ապահովման միջոց (Ծանոթագրություն 19):

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջովին մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմել է 441,867 (2013թ.՝ 309,126):

14. Պաշարներ

	2014թ.	2013թ.
Հումք և պահեստամասեր	8,029,261	2,902,809
Պատրաստի արտադրանք	810,274	1,072,834
Անավարտ արտադրանք	711,606	103,721
Այլ պաշարներ	393,112	118,831
	9,944,253	4,198,195

(հազար ՀՀ դրամ)

15. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

	2014թ.	2013թ.
Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր		
Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	3,349,277	2,125,255
Ընդամենը երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր	3,349,277	2,125,255
Փոխհատուցման ենթակա ընթացիկ ԱԱՀ	13,043,417	9,042,306
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	1,301,756	1,063,664
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	376,482	-
Այլ դեբիտորական պարտքեր	433,152	169,008
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի շրջանակներում ֆինանսական ակտիվներ	15,154,807	10,274,978
Կանխավճարներ	2,189,062	4,318,851
Ընդամենը առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	17,343,869	14,593,829

2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դեբիտորական պարտքերի կազմում հաշվառվում է արտասահմանյան հաճախորդից դեբիտորական պարտքը արտարժույթով (ԱՄՆ դոլար) 1,634,923 չափով, (2013թ. - 1,097,264):

2014 և 2013թթ. Խումբը չի կատարել արժեզրկման պահուստի մասով փոփոխություններ: Պահուստը ստեղծվել է մեկ ընկերության այլ դեբիտորական պարտքերի մասով, որին Խումբը սարքավորումներ է վաճառել:

	Անհուսալի դեբիտորական պարտքերի գծով պահուստ
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	61,500
Հաշվեզրկված	-
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	61,500

16. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2014թ.	2013թ.
Դրամական միջոցներ բանկերում	2,086,184	438,847
Դրամական միջոցներ դրամարկղում	1,231	1,022
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	-	1,177,313
	2,087,415	1,617,182

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները 2014 և 2013թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են հետևյալ արժույթներով`

	2014թ.	2013թ.
ԱՄՆ դոլար	1,578,118	1,512,441
ՀՀ դրամ	492,974	62,561
Եվրո	12,340	22,188
Ռուսական ռուբլի	2,718	19,992
Ֆունտ ստերլինգ	1,265	-
	2,087,415	1,617,182

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Կանխավճարված ֆինանսական ծախսեր

Որպես դուստր ընկերության և «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ի միջև կնքված 283,300 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով վարկային գծի պայմանագրի մաս (Ծանոթագրություն 19)՝ Խումբը պարտավորված էր դուստր ընկերության «Teghout Investments Limited» (Ծանոթագրություն 1) բաժնետոմսերի 49.95%-ը փոխանցել է «ՎՏԲ» Խմբին, որոնցից 25.05%-ը անցել են «ՎՏԲ» Խմբի սեփականությանը և իրավունք են տալիս ստանալու «Teghout Investments Limited»-ի գուտ ակտիվներից ստացվող օգուտների համամասնական մասնաբաժին:

Խումբը 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դուստր ընկերության գուտ ակտիվների / (պարտավորությունների) հաշվեկշռային արժեքի 25.05%-ը ճանաչել է որպես չվերահսկվող բաժնեմաս (1,088,055) չափով (2013թ.՝ 3,973,466), և այդ 25.05% մասնաբաժնի բաժնետոմսերի իրական արժեքը՝ ճանաչել որպես կանխավճարված ֆինանսական ծախսեր:

2014թ. ընթացքում դուստր ընկերությունն ամբողջությամբ ստացել է վարկը՝ 283,300 հազար ԱՄՆ դոլար չափով (2013թ.՝ 191,803 հազար ԱՄՆ դոլար), և Խումբը համաչափորեն պակասեցրել է կանխավճարված ֆինանսական ծախսերը և վարկի պարտավորությունը՝ 975,687 չափով (2013թ.՝ 579,314):

Խումբը կատարել է չվերահսկվող բաժնեմասի իրական արժեքի գնահատում: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չվերահսկվող բաժնեմասի իրական արժեքը կազմել է 9,273,019: Շուկայում բաժնետոմսերով կատարվող գործառնությունների սահմանափակ քանակի պատճառով հնարավոր չի եղել գնահատման արդյունքները համեմատել շուկայում տեղի ունեցող գործարքների գների հետ: Այդ իսկ պատճառով, այն ժամանակ, երբ որոշ ելակետային տվյալներ դիտարկելի չեն եղել, Խումբը կիրառել է դրամական միջոցների զեղչված հոսքերի մոդելը:

Թեև Խումբը գտնում է, որ իրական արժեքի իր գնահատումը տեղին է, տարբեր մեթոդների և ենթադրությունների կիրառումը կարող է հանգեցնել իրական արժեքի տարբեր չափումների: Մեկ կամ ավելի ենթադրությունների փոխարինումը գնահատման հնարավոր այլընտրանքային մոդելներով կարող է ունենալ հետևյալ հետևանքները.

<i>Ազդեցությունը կանխավճարված ֆինանսական ծախսերի վրա</i>	
<i>ԱՃ</i>	<i>Նվազում</i>
Տոկոսադրույքի 2% փոփոխություն	(6,609,281) 9,468,198
Պղնձի գների 2% փոփոխություն	17,012,631 (13,735,292)

Հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների կիրառման դրական և բացասական հետևանքները հաշվարկվել են մոդելի արժեքների վերահաշվարկի միջոցով: Մոդելում կիրառված առանցքային ելակետային տվյալները և ենթադրությունները ներառում են հետևյալը.

- Խումբը ծրագրում է արդյունահանել 439.9 միլիոն տոննա հանքաքար, արտադրել 1,405 հազար չոր մետրիկ տոննա պղինձ և 83.5 հազար չոր մետրիկ տոննա մոլիբդեն 2014-2041թթ. ընթացքում՝ հիմք ընդունելով հանքաքարի պաշարների վերջին գնահատումները:
- Պղնձի 1 տոննայի մեղիանային արժեքը երկարաժամկետ գնահատումներով կազմում է 6,600 դոլլար:
- Արտադրական ծախսերը գնահատելու համար կիրառվել է 2% սղաճի միջին դրույք:
- 12.2% զեղչի դրույքը կիրառվել է՝ հիմք ընդունելով «Թեդուտ» ՓԲԸ-ին վերաբերող ռիսկերի ղեկավարության գնահատումը:
- Կիրառվել են փոքրամասնության և ոչ իրացվելիության զեղչեր համապատասխանաբար 25% և 17.5% չափով:
- 2015-2026թթ. համար կանխատեսված կապիտալ ծախսումները կազմում են 301 միլիոն ԱՄՆ դոլար, որոնք հետագայում կփոխարինվեն տարեկան մաշվածության 25%-ին համարժեք ծախսումներով՝ հաշվի առնելով սղաճի միջին դրույքը:

(հազար ՀՀ դրամ)

18. Կանոնադրական կապիտալ և պահուստներ

Բաժնետիրական կապիտալ

<i>Բաժնետոմսերի քանակ, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ</i>	<i>Սովորական բաժնետոմսեր</i>	
	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
Հայտարարված բաժնետոմսեր	5,000,000	5,000,000
Անվանական արժեք, դրամ	1,000	1,000
Շրջանառության մեջ հունվարի 1-ի դրությամբ	3.069,716	3.069,716
Շրջանառության մեջ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ամբողջովին վճարված	3.069,716	3.069,716

Սովորական բաժնետոմսեր

Բոլոր բաժնետոմսերը տալիս են հավասար իրավունքներ Խմբի մնացորդային ակտիվների նկատմամբ: Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի բաժնետերերի ժողովներում՝ «մեկ բաժնետոմս-մեկ ձայն» սկզբունքով:

Խմբի բոլոր սովորական բաժնետոմսերը գրավադրված են «ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ վարկային գծի պայմանագրով (Ծանոթագրություն 19):

Շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Խմբի՝ տեղական օրենսդրությամբ պահանջվող ՖՀՄՍ-ների համաձայն պատրաստված համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված չբաշխված շահույթի մնացորդով:

19. Վարկեր և փոխառություններ

	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	-	101,394,165
Կապակցված կողմերից ստացված փոխառություններ	12,619,644	5,871,604
	12,619,644	107,265,769
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	166,282,783	5,324,714
Կապակցված կողմերից ստացված փոխառություններ	790,678	396,900
	167,073,461	5,721,614

Ապահովված վարկային գիծ «ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ-ի կողմից

283,300 հազ. ԱՄՆ դոլար (134,559,001) սահմանաչափով վարկային գծի բացման ընդհանուր պայմանագիրը ստորագրվել է 2011թ. նոյեմբերի 22-ին: Ներկայումս վարկային գիծը բաղկացած է 3 ենթավարկային գծերից՝ #201, 202 և 203: #201 և #203 ենթավարկային պայմանագրերի համար որպես տոկոսադրույք կիրառվում է 11% կամ LIBOR USD 3m + 6,02% տոկոսադրույքներից առավելագույնը, իսկ #202 ենթավարկային պայմանագրի համար՝ 13% կամ LIBOR USD 3m + 8,02% տոկոսադրույքներից առավելագույնը:

«ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ-ից ստացված վարկն ապահովված է Խմբի 100% բաժնետոմսերով, բացի այդ գրավադրված են վերոնշյալ ընկերությունների շարժական և անշարժ գույքը: Ինչպես նաև, համաձայն 19.11.2013թ. գրանցված 201P ոչ բնակելի տարածքի հիփոթեքի պայմանագրի՝ Բանկից ստացված վարկն ապահովված է նաև «Վալլեքս Ֆ.Ս. Էսթ» ՍՊԸ-ի անշարժ գույքով (ք. Մոսկվա, ՌԴ):

Ավելի վաղ գրավադրված էր նաև «Քեյ-Էս-Էմ-Էյ» ընկերությանը պատկանող «Վալլեքս Ֆ.Ս. Էսթ» ՍՊԸ-ի կանոնադրական կապիտալում 99.999% բաժնեմասը, որը դադարել է գրավ հանդիսանալուց 201P պայմանագրի կնքումից հետո:

Վարկի հիմնական գումարի և տոկոսների մարումները կիրականացվեն սկսած 2015 թվականից:

(հազար ՀՀ դրամ)

19. Վարկեր և փոխառություններ (շարունակություն)

	<i>Արժույթ</i>	<i>Տոկոսա- դրույթ</i>	<i>Մարման տարի</i>	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
Ապահովված վարկային գիծ 1	ԱՄՆ դոլար	11%/13% 1 ամիս LIBOR+6.5%: Սկսած 2013թ. մայիսից` 1 ամիս LIBOR+6.75%	2023	149,409,943	91,379,008
Ապահովված վարկ 2	ԱՄՆ դոլար		2016	11,778,642	10,015,157
Գրավով չապահովված փոխառություն կապակցված կողմից	ՀՀ դրամ	9%	2015	13,410,323	6,268,504
Ապահովված վարկային գիծ 3	ԱՄՆ դոլար	10%	-	5,094,197	5,324,714
				179,526,700	112,987,383

«ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ կողմից ստացված վարկը 149,409,943 գումարով ներկայացված է որպես կարճաժամկետ, քանի որ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կատարվել է պայմանագրի պարտադիր պայմանի (կովենանտի) խախտում, որը սահմանում է, որ Խմբի դուստր ընկերության գուտ ակտիվները չպետք է նվազեն ավելի քան 10 տոկոսով:

Այնուամենայնիվ, 2015թ. հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ «ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ -ն հաստատեց, որ չի համարում այդ փաստը որպես պարտավորությունների չկատարում: Բանկը չի օգտագործել վարկի վաղաժամկետ մարման պահանջի իր իրավունքը 2015թ. 10 ամիսների ընթացքում, նախքան այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակումը:

«ՎՏԲ Բանկ» (Ֆրանսիա) ԲԸ կողմից ստացված վարկը 11,778,642 ներկայացված է որպես կարճաժամկետ, քանի որ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կատարվել են պայմանագրի պարտադիր ֆինանսական պայմանների (կովենանտների) խախտումներ: Տվյալ խախտումները հնարավորություն են տալիս Բանկին պահանջել վարկի վաղաժամկետ մարում: Սակայն, Բանկը 2015թ. հուլիսի 23-ին հաստատել է, որ ընդունում է պայմանների չկատարումը: 2015թ. 10 ամիսների ընթացքում, մինչև սույն ֆինանսական հաշվետվության ստորագրումը Բանկը չի օգտագործել այդ հնարավորությունը:

Բացի այդ, Խմբի ֆինանսական վիճակի վատթարացումը ժամանակավոր բնույթ է կրում, և դեկավարությունը 2015թ.-ին ակնկալում է գուտ ակտիվների բարելավում: Ակնկալումները պայմանավորված են նրանով, որ 2015 թ. Խումբը սկսել է Թեդուտի հանքից ստացվող հիմնական արտադրանքի վաճառքը: Վաճառքի պայմանագրերի մեծ մասը կնքված են արտարժույթով: Այսպիսով, 2015թ. սպասվում է շահույթի աճ, ինչը կհանգեցնի գուտ ակտիվների բարելավմանը: Այս հանգամանքները չեզոքացնում են գործունեության անընդհատության վտանգի ռիսկը:

20. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	2,844,706	2,038,246
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	87,782
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	767,866	479,023
Ընդամենը առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերում ընդգրկված ֆինանսական պարտավորություններ	3,612,572	2,605,051
Կրեդիտորական պարտքեր հարկերի գծով, բացի շահութահարկից	1,314,100	1,810,831
Ստացված կանխավճարներ	3,944	223,370
Ընդամենը առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,930,616	4,639,252

Կրեդիտորական պարտքերի կազմում հաշվառվում է արտարժույթով ներկայացված կրեդիտորական պարտքը` 578,570 չափով (2013 թ.` 91,449): Մնացած կրեդիտորական պարտքերը ներկայացված են դրամով:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերն ունեն 60 օր ժամկետայնություն:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստ

2008թ.-ին Խումբը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հետ համաձայնեցրել է անտառապատման ծրագիր, որը պետք է փոխհատուցի հանքավայրի շահագործման նախապատրաստական աշխատանքների և գործարանի կառուցման նպատակով անտառահատումների հետևանքով շրջակա միջավայրին հասցված վնասը: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իր պարտավորությունը գնահատելիս Խումբը դիտարկել է հատված ծառերի ընդհանուր տարածքը, հատված ծառերի մակերեսի և անտառապատման ենթակա՝ համապատասխան ծրագրով սահմանված տարածքների հարաբերակցությունը, աշխատանքների համաձայնեցված ժամկետները և մոտավոր ծախսերը: Անտառապատման ենթակա տարածքի միավորի հաշվով աշխատանքների արժեքը գնահատելիս Խումբը դիտարկել է անտառապատման համար կնքված պայմանագրերի փաստացի գները:

	<i>Պահուստ</i>
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	120,791
Հաշվեգրված	76,266
Օգտագործված	(85,234)
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	111,823
Հաշվեգրված	27,740
Օգտագործված	(73,620)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	65,943

Վերոնշյալ պահուստից բացի Խումբը ձևավորել է մակաբացման աշխատանքներից հետո հողերի վերականգնման գծով պահուստ 380,454 գումարի չափով 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2013թ.՝ 525,837):

Տվյալ պահուստը ձևավորվել է «Թեղուտ» ՓԲԸ կողմից հանքավայրի շահագործման ժամկետի վերջում շրջակա միջավայրի վերականգնողական ծրագրերի համար պահանջվող միջոցառումների արժեքային գնահատման արդյունքում: Որպես հողերի վերականգնման հիմնական տարբերակ նախատեսված է շահագործման ժամկետի վերջում հիմնական արտադրական տարածքների (դատարկ սպարների լցակույտի և պոչամբարի) վնասագերծում՝ հողածածկման միջոցով, ինչպես նաև այլ արտադրական տարածքների վնասագերծում հնարավոր թունավոր թափոններից: Այդ նպատակով ներկայումս իրականացվում է բացահանքի և լեռնահարստացուցիչ կոմբինատի տարածքում առկա սևահողի պահեստավորում և պահպանում, իսկ հետագայում՝ դրա օգտագործում՝ պոչամբարի և լցակույտի տարածքի մակերեսը մինչև 15 սմ հզորությամբ հողաշերտով ծածկելու համար: Համապատասխանաբար, Խմբի կողմից հողերի վերականգնման միջոցառումների արժեքային գնահատման աշխատանքը կատարվել է ելնելով հիմնական արտադրական տարածքների (լցակույտի և պոչամբարի) համար հողաշերտով ծածկման համար անհրաժեշտ աշխատանքների արժեքային գնահատումից:

Հողածածկման համար պահանջվող աշխատանքները ներառում են հինգ ուղղություն՝

- Հողի պահեստավորում և խոտածածկում՝ հողի էրոզիան կանխելու համար,
- Պահեստից հողը հողածածկման տարածք տեղափոխելու համար նախապատրաստման աշխատանքներ (բարձրման նախապատրաստում և բարձում),
- Հողի տեղափոխման աշխատանքներ (հողի տեղափոխման հեռավորությունը նախատեսվում է միջինը 3 կմ),
- Հողածածկման տարածքի հարթեցում,
- Տարածքի կանաչապատում:

Նշված ուղղություններով աշխատանքները գնահատելու նպատակով Խումբն օգտագործել է նույն կամ համանման դեպքերում փաստացի ծախսերի վերաբերյալ առկա տվյալները: Վերոնշյալ գնահատումներով, Թեղուտի հանքավայրի շահագործման ժամկետի ավարտին նախատեսվող հողերի վերականգնման ծախսերը կկազմեն մոտ 847 մլն ՀՀ դրամ (2013թ.՝ 800 մլն ՀՀ դրամ): Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստը ստացվել է հիմնվելով վերոնշյալ գնահատման վրա, օգտագործելով 4.6% գնաճի դրույքը (2013թ.՝ 5.8%) և 13,95% զեղչման ոչ ռիսկային տոկոսադրույքը (2013թ.՝ 11.64%): Աշխատանքները կիրականացվեն 2022-2026 թվականներին:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Հողերի վերականգնման ծախսերի գծով պահուստ (շարունակություն)

	<i>Պահուստ</i>
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	228,488
Զեղչի տոկոսադրույքի ճշգրտում և ներառված տոկոսներ	37,243
Գնահատման արժեքներում և ենթադրություններում փոփոխությունների ազդեցություն	260,106
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	525,837
Զեղչի տոկոսադրույքի ճշգրտում և ներառված տոկոսներ	85,711
Գնահատման արժեքներում և ենթադրություններում փոփոխությունների ազդեցություն	(231,094)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	380,454

22. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

«Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ՀՀՄՍ 24 ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելու ընթացքում: Կողմերի կապակցվածությունը որոշելիս հաշվի է առնվում կողմերի փոխհարաբերությունների բնույթը, այլ ոչ միայն դրանց իրավական ձևը:

Կապակցված կողմերը կարող են այնպիսի գործարքների մեջ մտնել, որոնք չեն իրականացվի ոչ կապակցված կողմերի միջև: Կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի գործարքների գներից և պայմաններից:

Մայր ընկերության վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 1-ում: Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններն իրենցից ներկայացնում են մայր ընկերության վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունները:

Կապակցված կողմերի մնացորդները տարեվերջի դրությամբ, ինչպես նաև ժամանակաշրջանի գործարքների արդյունքների համապատասխան գումարները ներկայացվում են ստորև.

Կապակցված կողմերի / կապակցված կողմերի հանդեպ պարտավորություններ

	<i>Կապակցված կողմերի պարտավորություններ</i>		<i>Կապակցված կողմերի հանդեպ պարտավորություններ</i>	
	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
«Բեյզ Մեթրլա» ՓԲԸ	1,067,578	974,815	82,714	410,883
«Վալեքս Տուր» ՓԲԸ	8,730	826	19,387	8,246
«Լեռնամետալուրգիայի Ինստիտուտ» ՓԲԸ	585	100	116,704	180,991
«Լոռվա ԳեՈ» ԲԲԸ	-	3	2,010	1,668
«Բեյզ Մեթրլա», Երևանյան մասնաճյուղ ՓԲԸ	1,195	-	1,086	1,086
«Վալեքս Գրուպ» ՓԲԸ	-	-	3,390	6,768
«Վալեքս Մայնինգ» ՍՊԸ	-	-	804	1,500
«Վալլեքս Գարդեն Հոթել» ՓԲԸ	-	-	98	-
«Վալլեքս Ֆ.Մ.Էսթ» ՍՊԸ	3	-	-	-
«Վերդ» ՍՊԸ	720	-	-	-
	1,078,811	975,744	226,193	611,142

(հազար ՀՀ դրամ)

22. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ (շարունակություն)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքներ

	Վաճառք կապակցված կողմերին		Գնումներ կապակցված կողմերից	
	2014թ.	2013թ.	2014թ.	2013թ.
«Բեյզ Մեթըլա» ՓԲԸ	930,466	3,408,510	17,376,315	13,864,003
«Լեռնամետալուրգիայի Ինստիտուտ» ՓԲԸ	9,419	1,568	638,289	1,024,093
«Վալլեքս Մայնինգ» ՍՊԸ	285	285	9,933	5,949
«Վերդ» ՍՊԸ	308	79	298	–
«Վալլեքս Տուր» ՓԲԸ	8,419	44	442,773	21,446
«Վալլեքս Գարդեն Հոթել» ՓԲԸ	5,833	–	167	3,845
«Վալլեքս Գրուպ» ՓԲԸ	–	–	114,366	106,704
«Վալլեքս Կապիտալ» ՓԲԸ	–	–	36,000	–
«ՄԳՏՄՍ Սերվիս» ՓԲԸ	–	–	–	3,552
«Վալլեքս Ֆ.Մ.Էսթ» ՍՊԸ	–	–	596,120	830,360
«Լոռվա ԳԵՈ» ԲԲԸ	–	–	23,902	18,894
	954,730	3,410,486	19,238,163	15,878,846

«Բեյզ Մեթըլա» ՓԲԸ հանդիսանում է ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություն: Խումբը տրամադրում է «Բեյզ Մեթըլա» ՓԲԸ-ին մակաբազման ծառայություններ: «Բեյզ Մեթըլա» ՓԲԸ-ն տրամադրում է Խմբին հիմնական միջոցների վերանորոգման և սպասարկման ծառայություններ:

«Լեռնամետալուրգիայի Ինստիտուտ» ՓԲԸ-ն Խմբին տրամադրում է շինարարական աշխատանքների հետ կապված ծառայություններ: «Լոռվա ԳԵՈ» ԲԲԸ-ն տրամադրում են Ընկերությանը սարքավորումների և շենքերի վարձակալության ծառայություններ:

«ՄԳՏՄՍ Սերվիս» ՓԲԸ-ն տրամադրում է փոխադրման ծառայություններ: «Վալլեքս ԱյԹի» ՍՊԸ-ն տրամադրում է համակարգչային տեխնիկայի և հեռախոսային ցանցի սպասարկման ծառայություններ: «Վալլեքս Գարդեն Հոթել» ՓԲԸ-ն և «Վալլեքս Տուր» ՓԲԸ-ն տրամադրում են Ընկերությանը գործուղման և այլ ներկայացուցչական ծառայություններ: «Վալլեքս Ֆ.Մ.Էսթ» ՍՊԸ-ն, «Վալլեքս Գրուպ» ՓԲԸ-ն և «Վալլեքս Մայնինգ» ՍՊԸ-ն տրամադրում են Ընկերությանը շինարարության և արտադրության սկզբի հետ կապված խորհրդատվական ծառայություններ:

Կապակցված կողմերի հետ բոլոր գործարքների մնացորդները ենթակա են մարման կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ:

Փոխառություններ

2014թ. կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների շարժը

	<i>Արժույթ</i>	<i>Տոկոս-սաղորույթ</i>	<i>Մնացորդ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>		<i>Նախատեսված տոկոսներ</i>	<i>Փոխառության մարում</i>	<i>Իրական արժեքի ճշգրտում</i>	<i>Մնացորդ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	
			<i>Ստացված փոխառություններ</i>	<i>Հաշվեգրված</i>				<i>Փոխառության մարում</i>	<i>Մնացորդ</i>
«Բեյզ Մեթըլա» ՓԲԸ	ՀՀ դրամ	9%	6,268,504	11,627,650	790,678	(5,276,509)	–	13,410,323	

2013թ. կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների շարժը

	<i>Արժույթ</i>	<i>Տոկոս-սաղորույթ</i>	<i>Մնացորդ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>		<i>Նախատեսված տոկոսներ</i>	<i>Փոխառության մարում</i>	<i>Իրական արժեքի ճշգրտում</i>	<i>Մնացորդ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	
			<i>Ստացված փոխառություններ</i>	<i>Հաշվեգրված</i>				<i>Փոխառության մարում</i>	<i>Մնացորդ</i>
«Բեյզ Մեթըլա» ՓԲԸ	ՀՀ դրամ	9%	6,214,929	6,141,255	389,109	(6,476,789)	–	6,268,504	

(հազար ՀՀ դրամ)

22. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ (շարունակություն)

Առանցքային կառավարչական աշխատակազմի հատուցում

2014թ. ընթացքում առանցքային կառավարչական աշխատակազմի ստացած կարճաժամկետ հատուցումը կազմել է 308,408 (2013թ.՝ 108,483):

23. Պարտավորվածություններ և պայմանական պարտավորություններ

Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային ու կարգավորման հայեցակարգերի զարգացումը՝ շուկայական տնտեսության պահանջներին համապատասխան: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը հիմնականում կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

2014թ. Հայաստանի տնտեսությունը բացասաբար է ազդել՝ հայկական դրամի զգալի արժեզրկման հետևանքով: Դա հանգեցրել է ավելի բարձր գնով կապիտալին, գնաձի ավելացմանը և հետագա տնտեսական աճի համար անորոշությանը, ինչը կարող է բացասաբար ազդել Խմբի ապագա ֆինանսական վիճակի, գործունեության արդյունքների և բիզնես հեռանկարների վրա:

Խմբի ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխան քայլեր է ձեռնարկում գոյություն ունեցող պայմաններում Խմբի կայունության ապահովման համար:

Իրավական միջավայր

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբը հանդիսանում է դատական հայցերի և պահանջների առարկա: Ղեկավարության համոզմամբ, հնարավոր վերջնական պարտավորությունները, որոնք ծագում են նման հայցերի և պահանջների արդյունքում, էական բացասական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ հետագա գործունեության արդյունքների վրա:

Ապահովագրություն

Թեև Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում, Խումբը քայլեր է ձեռնարկել հիմնական միջոցների ապահովագրության ուղղությամբ: Քանի դեռ Խումբը չունի համապատասխան ապահովագրություն, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող էր զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

2014 և 2013թթ. ընթացքում Խումբն ապահովագրել է իր հիմնական միջոցները 121,696,980 ընդհանուր գումարով:

Շրջակա միջավայրի պահպանություն

Շրջակա միջավայրի պահպանությունը կարգավորող օրենսդրությունը մշակման փուլում է Հայաստանում, և պետական մարմինների իրավասությունները շարունակաբար վերանայվում են: Խումբը պարբերաբար գնահատում է իր պարտավորությունները՝ համաձայն բնապահպանության գործող կանոնակարգերի: Պարտավորությունները որոշելուց հետո, դրանք անմիջապես ձևափոխվում են: Հնարավոր պարտավորությունները, որոնք կարող են առաջանալ գործող կանոնակարգերի, քաղաքացիական գործերի գծով դատական վարույթների կամ օրենսդրության փոփոխության հետևանքով, հնարավոր չէ գնահատել, սակայն դրանք կարող են էական լինել: Ներկա օրենսդրական միջավայրում ղեկավարությունը գտնում է, որ Խումբը չունի էական չձանաչված պարտավորություններ շրջակա միջավայրի պահպանության հետ կապված:

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Պարտավորվածություններ և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)

Գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածություններ՝ Խումբը որպես վարձակալ

Խումբը վարձակալել է շենքեր և որոշակի մեքենա-սարքավորումներ ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններից: Այս վարձակալությունների տևողությունը տաս տարի է՝ երկարացման հնարավորությամբ, եթե չորոշվի վարձակալությունն ավարտել:

Այլ վարձակալության պայմանագրերը միջինում ունեն մեկ տարվա տևողություն՝ երկարացման հնարավորությամբ, կողմերի պայմանավորվածության հիման վրա: Այս վարձակալության պայմանագրերը Խմբի վրա որևիցե սահմանափակում չեն դնում:

Չեղյալ չհամարվող գործառնական վարձակալության գծով ապագա նվազագույն վարձավճարները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

	<u>2014թ.</u>	<u>2013թ.</u>
Մինչև մեկ տարի	76,196	129,241
Մեկ տարուց ավել, բայց ոչ ավել, քան հինգ տարի	128,191	142,510
Հինգ տարուց ավել	64,095	106,704
	268,482	378,455

Ներդրումային բնույթի պայմանական պարտավորություններ

Ներդրումային բնույթի պայմանական պարտավորությունները ներառում են հիմնական միջոցների ձեռքբերում, մետաղական կառուցվածքների շինարարություն և մոնտաժ, ջրագծերի շինարարություն, էլեկտրականության միացում և հարակից շինարարական աշխատանքներ: Շինարարական պայմանագրերը հիմնականում կնքվել են 2013 թվականին՝ միջինում մեկ տարի տևողությամբ:

Ներդրումային բնույթի պայմանական մինիմալ ապագա պարտավորությունները 2014 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են 18,073,876 (2013թ.՝ 13,340,462):

Հարկային միջավայր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային, արժույթային և մաքսային օրենսդրությունները հանդիսանում են տարբերությունների և հաճախակի իրականացվող բարեփոխումների առարկա: Խմբի գործունեության ընթացքում կիրառված այդ օրենսդրությունների գծով ղեկավարության մեկնաբանությունները կարող են վիճարկվել համապատասխան պետական մարմինների կողմից: Հարկային մարմինները կարող են ավելի խիստ դիրքորոշում ընդունել օրենսդրության մեկնաբանությունների և գնահատումների գծով, որի արդյունքում հնարավոր է, որ այն գործարքների և գործունեության հարկային հաշվառման նկատմամբ վերաբերմունքը փոխվի, որոնք նախկինում հարկային մարմինները չէին վիճարկել: Որպես այդպիսին, էական լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ կարող են հաշվարկվել: Ստուգմանը նախորդող երեք օրացուցային տարիների հարկային հաշվառումը կարող է ենթարկվել ստուգման: Որոշ դեպքերում ստուգումները կարող են իրականացվել ավելի երկար ժամանակահատվածի համար:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը պատշաճ կերպով է կիրառում համապատասխան օրենքները, և Խմբի հարկային, արժույթային և մաքսային հարցերի գծով դիրքորոշումը ՀՀ պետական մարմինների կողմից կընդունվի:

24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը

Խմբի հիմնական ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը, վարկերն ու փոխառությունները: Այդ ֆինանսական պարտավորությունների հիմնական նպատակն է Խմբի գործունեության ֆինանսավորումը:

Խումբը ենթարկվում է շուկայական, վարկային և իրացվելիության ռիսկերին: Խմբի ղեկավարությունն իրականացնում է տվյալ ռիսկերի կառավարման վերահսկողություն: Այդ ռիսկերի կառավարման սկզբունքներն ամփոփված են ստորև:

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքների տատանումների ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության հետևանքով: Շուկայական գները ներառում են ռիսկի 3 տեսակ՝ ապրանքների գների և այլ գների փոփոխության ռիսկ, տոկոսադրույքի փոփոխության ռիսկ, արտարժույթային ռիսկ: Շուկայական ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, ավանդները, դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը, հաշվեգրված պարտավորությունները և ածանցյալ ֆինանսական գործիքները:

Ապրանքների գների փոփոխության ռիսկ

Խումբը ենթարկվում է իր կողմից արտադրվող օգտակար հանածոների գործող շուկայական գների փոփոխականության ռիսկին: Խմբի քաղաքականությունն է կառավարել տվյալ ռիսկերը՝ հաճախորդների հետ պայմանագրի վրա հիմնված գների և ապրանքային ածանցյալ պայմանագրերի օգտագործման միջոցով և պահելով ֆիքսված գներով արտադրանքի մասնաբաժինը 20-40% մակարդակին:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ապրանքների գների փոփոխությամբ պայմանավորված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքների տատանումների ազդեցությունը նախքան հարկումը շահույթի վրա: Սեփական կապիտալի վրա ազդեցությունը նույնն է, ինչ նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցությունը, քանի որ տվյալ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները չեն նախատեսվել որպես հեջավորման միջոցներ և դասակարգվել են որպես առևտրական նպատակներով պահվող, ինչի հետևանքով դրանք գնահատվում են շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Վերլուծությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ ոսկու, պղնձի և արծաթի գները փոխվել են 10%-ով՝ բոլոր այլ փոփոխականների հաստատուն լինելու պայմաններում: Ապրանքների գների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունները որոշվել են վերջին երկու տարվա պատմական արժեքների վերանայմամբ և տնտեսական վերլուծաբանների կանխատեսումների հիման վրա:

	<i>Գների աճ/ (նվազում)</i>	<i>2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն. Աճ/(նվազում)</i>	<i>2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն. Աճ/(նվազում)</i>
Հասույթ	10%	27,394	(22,087)
	-10%	(27,394)	22,087
Վաճառքի ինքնարժեք	10%	65,042	12,110
	-10%	(65,042)	(12,110)

Ապրանքների փաստացի առաքման պայմանագրեր

Խումբն իր սովորական գործունեության ընթացքում կնքում է նաև ապրանքների փաստացի առաքման պայմանագրեր: Այս պայմանագրերն ածանցյալ պայմանագրեր չեն, դիտարկվում են որպես ապագայում իրականացման ենթակա պայմանագրեր, ճանաչվում և չափվում են սկզբնական արժեքով (բացառությամբ՝ գնանշվող ժամանակահատվածի դրույթներով պայմանագրերի, որոնք հանգեցնում են պարունակվող ածանցյալ գործիքի ճանաչմանը):

Արտարժույթային ռիսկ

Արտարժույթային ռիսկն արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության հետևանքով ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքների տատանումների ռիսկն է: Արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության ռիսկին հիմնականում ենթարկվում են Խմբի դրամական միջոցները:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի՝ նախքան հարկումը շահույթի զգայունությունը արտարժույթի փոխարժեքների հնարավոր փոփոխության նկատմամբ (դրամական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքների փոփոխությունների պատճառով, այլ փոփոխականների հաստատուն լինելու դեպքում):

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը (շարունակություն)

Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների նկատմամբ զգայունություն

<i>Արժույթ</i>	<i>Փոխարժեքի աճ (%) 2014թ.</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն 2014թ.</i>	<i>Փոխարժեքի նվազում (%) 2014թ.</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն 2014թ.</i>
ԱՄՆ դոլար	19.1%	(32,901,672)	-19.1%	32,901,672
Եվրո	20.71%	(15,197)	-20.71%	15,197
Ռուսական ռուբլի	22.17%	108	-22.17%	(108)

<i>Արժույթ</i>	<i>Փոխարժեքի աճ (%) 2013թ.</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն 2013թ.</i>	<i>Փոխարժեքի նվազում (%) 2013թ.</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն 2013թ.</i>
ԱՄՆ դոլար	5.62%	(5,893,022)	-5.62%	5,893,022
Եվրո	10.83%	(24,533)	-10.83%	24,533
Ռուսական ռուբլի	10.46%	706	-10.46%	(706)

Տոկոսադրույքների փոփոխության զգայունության վերլուծություն

Վարկերի և փոխառությունների գծով տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի տատանումների ռիսկն է շուկայում տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով: Շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխության ռիսկին ենթարկվում են Խմբի լողացող տոկոսադրույքով երկարաժամկետ պարտավորությունները: Խումբը կառավարում է իր տոկոսադրույքի ռիսկը լողացող և ֆիքսված տոկոսադրույքով վարկերի և փոխառությունների պորտֆելի հավասարակշռությունը պահելու միջոցով:

Խումբը ենթարկվում է փոխառությունների և վարկերի տոկոսադրույքների փոփոխության ռիսկի: Խումբը միջոցներ է ներգրավում ինչպես ֆիքսված, այնպես էլ լողացող տոկոսադրույքով:

Ստորև բերված աղյուսակում ամփոփված են Խմբի չմարված տոկոսային վարկերն ու փոխառությունները`

	<i>2014թ.</i>	<i>2013թ.</i>
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
Ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտավորություն	18,504,521	11,593,216
Լողացող տոկոսադրույքով պարտավորություն	161,188,584	101,394,167
	179,693,105	112,987,383

Լողացող տոկոսադրույքի փոփոխության նկատմամբ դրամական հոսքերի զգայունության վերլուծություն

Ներկայացված տարիների ռիսկի ենթարկվածության վերլուծությունից ելնելով` լողացող տոկոսադրույքի հնարավոր փոփոխությունները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կհանգեցնեն մինչև հարկումը շահույթի փոփոխության աղյուսակում նշված գումարների չափով: Տվյալ վերլուծությունը ենթադրում է, որ այլ փոփոխականները, հատկապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ:

	<i>2014թ.</i>		<i>2013թ.</i>	
	<i>Տոկոսադրույքի փոփոխություն բազիսային միավորներ</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն</i>	<i>Տոկոսադրույքի փոփոխություն բազիսային միավորներ</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն</i>
Պարտավորություններ դոլարով	ԱՄՆ			
LIBOR դրույքի նվազում	-2	(36,744)	-3	(31,257)
LIBOR դրույքի աճ	2	36,744	3	31,257

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն իրենից ներկայացնում է գործընկերոջ կողմից՝ ֆինանսական գործիքի կամ հաճախորդի հետ կնքած պայմանագրի գծով պարտականությունները չկատարելու հետևանքով ֆինանսական վնասներ կրելու ռիսկը: Խումբը ենթարկվում է վարկային ռիսկի՝ կապված գործառնական գործունեության (հիմնականում պայմանավորված առևտրային դեբիտորական պարտքերի առկայությամբ) և ֆինանսական գործունեության հետ, ներառյալ ավանդներ բանկերում և ֆինանսական կառույցներում, արտարժույթով և այլ ֆինանսական գործիքներով գործարքներ:

Ֆինանսական գործիքներ և դրամական ներդրումներ

Կանխիկ դրամական միջոցների ավելցուկները ներդրվում են ֆինանսական հաստատություններում, որոնք ներդրման պահի դրությամբ ունեն դեֆոլտի մինիմալ ռիսկ:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամկետին: Խումբն իրականացնում է դրամական միջոցների դեֆիցիտի վերահսկողություն՝ ընթացիկ իրացվելիության պլանավորման միջոցով: Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացվում է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը, ըստ հաշվետու ամսաթվից մինչև չգեղջված պարտավորությունների՝ պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարի	Մինչև 1 տարի					Ընդամենը
	Ցպահանջ	1-ից 2 տարի	2-ից 5 տարի	5 տարուց ավել		
Տոկոսային վարկեր և փոխառություններ	257,899,655	5,884,876	12,619,645	-	-	276,404,176
Կրեդիտորական պարտք և հաշվեգրված պարտավորություններ	3,512,343	572,173	-	-	-	4,084,516
2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարի		Մինչև 1 տարի	1-ից 2 տարի	2-ից 5 տարի	5 տարուց ավել	Ընդամենը
Տոկոսային վարկեր և փոխառություններ	6,268,504	13,631,900	18,712,510	93,940,861	115,084,522	247,638,297
Կրեդիտորական պարտք և հաշվեգրված պարտավորություններ	2,761,002	92,683	-	-	-	2,853,685

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Խմբի գնահատմամբ՝ դրամական միջոցների, առևտրային պարտքի, բանկային օվերդրաֆտի և այլ կարճաժամկետ պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին, հիմնականում այն պատճառով, որ այդ գործիքները մարվելու են մոտ ապագայում:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները հաշվարկված են իրական արժեքով:

Խմբի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը էականորեն չի տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքից:

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը (շարունակություն)

Իրական արժեքի հիերարխիա

Իրական արժեքը սահմանվում է որպես գին, որը չափման ամսաթվի դրությամբ կստացվեր կամ կվճարվեր շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում ակտիվի վաճառքից կամ պարտավորության փոխանցումից:

Իրական արժեքները գնահատելու նպատակով օգտագործվել են հետևյալ մեթոդները և ենթադրությունները՝

- Խմբի տոկոսային փոխառությունների և վարկերի իրական արժեքները սահմանվում են՝ օգտագործելով գեղջված դրամական հոսքերի մոդելը, որն օգտագործում է գեղջման տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է թողարկողի վարկի տոկոսադրույքը, հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում,
- Ածանցյալ գործիքները չափվում են՝ օգտագործելով գնահատման շուկայական տեղեկատվության միջոցները, հիմնականում ապրանքային ֆորվարդ պայմանագրերը: Առավել հաճախ կիրառվում են ֆորվարդի գնագոյացման և սվոփ մոդելների գնահատման տեխնիկան, որոնք օգտագործում են ներկա արժեքի հաշվարկներում: Մոդելները ներառում են միջոցներ ներառյալ ապրանքի հիմքում ընկած ֆորվարդի փոխարժեքի կորեր: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները բացահայտված են Օանթագրություններ 5 և 6 -ում:

Խումբն օգտագործում է հետևյալ հիերարխիան ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելու և չափման մոդելների շրջանակներում տեղեկատվության բացահայտման նպատակներով.

- 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաների գնանշվող (չձգգրված) գներ,
- 2-րդ մակարդակ. չափման մեթոդներ, որոնց դեպքում իրական արժեքի չափման համար օգտագործվում են ամենացածր մակարդակի ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի ելակետային տվյալներ,
- 3-րդ մակարդակ. չափման մեթոդներ, որոնց դեպքում իրական արժեքի չափման համար օգտագործվում են ամենացածր մակարդակի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ, որոնք էական են իրական արժեքի չափման համար:

Բոլոր իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափումը երկու տարիների ընթացքում կատարվել է օգտագործելով չափման մեթոդների 2-րդ մակարդակը:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում իրական արժեքի չափման մեթոդների միջև փոփոխություններ չեն եղել:

Սեփական կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարումը կարգավորող ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Խմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու, ինչպես նաև շուկայի մասնակիցների վստահությունը պահպանելու համար:

Հաշվետու տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Խմբի մոտեցումը չի փոխվել: Խմբի նկատմամբ չեն գործում կապիտալի կառավարմանը վերաբերող արտաքին պահանջներ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Խմբի պարտքի և կապիտալի հարաբերակցությունը կազմում էր՝

	<u>2014թ.</u>	<u>2013թ.</u>
Ընդամենը պարտավորություններ	187,150,498	120,458,188
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները	2,087,415	1,617,182
Զուտ պարտավորություններ	185,063,083	118,841,006
Ընդամենը սեփական կապիտալ	8,674,825	25,513,275
Պարտավորությունների և կապիտալի հարաբերակցությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21.07	4.66

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը (շարունակություն)

Սեփական կապիտալի կառավարում (շարունակություն)

Պարտավորությունների և սեփական կապիտալի բացասական հարաբերակցությունը հիմնականում պայմանավորված է արտարժույթի վերագնահատումից ստացված կորուստով: Տվյալ իրավիճակը ժամանակավոր է և Խմբի ղեկավարությունն ակնկալում է ցուցանիշների բարելավում առաջիկա տարում: Ակնկալումները պայմանավորված են նրանով, որ 2015թ. Խումբը սկսել է Թեդուտի հանքի հիմնական արտադրանքի վաճառքը: Վաճառքի պայմանագրերի հիմնական մասը կնքված է արտարժույթով: Ըստ այդմ, սպասվում է սեփական կապիտալի գումարի աճ, ինչպես նաև արտարժույթի վերագնահատումից կորուստների բացասական ազդեցության չեզոքացում:

25. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Խումբը սկսել է պղնձի խտանյութի վաճառքը “Էմ Ար Այ Թրեյդինգ Էյ Ջի”-ին (երրորդ կողմ) 2015թ. մարտից:

2015թ. մարտի 12-ին ստորագրվել է նոր վարկային պայմանագիր «ՎՏԲ Բանկ (Հայաստան)» ՓԲԸ-ի հետ, համաձայն որի Բանկը տրամադրել է Խմբին 20 մլն ԱՄՆ դոլար սահմանաչափով վարկային գիծ` 2015թ. սեպտեմբերի 26-ին մարման ժամկետով: 2015թ. ընթացքում Խումբն օգտագործել է վարկային միջոցները և մարել դրանք ժամանակին: